Ազգ
Azg
armenian daily
26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1997 ՈՒՐԲԱԹ # 248 (1502)

«Վրաստանը եւ Ադրբեջանը ռազմավարական գործակիցներ են»

ԲԱՔՈՒ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԸ. «Ադրբեջանը եւ Վրաստանը երկու եղբայրական եւ բարեկամական պետություններ են, որոնք այսօր դարձան նաեւ ռազմավարական գործակիցներ: Համանման քաղաքական շահերի հետ Բաքուն եւ Թբիլիսին ունեն նաեւ ընդհանուր տնտեսական շահեր», հայտարարեց այսօր Ադրբեջանում Վրաստանի նոր դեսպան Զուրաբ Ղումբերիձեն:

Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հավաստեց դեսպանի խոսքերը, թե Ադրբեջանը եւ Վրաստանը ռազմավարական գործակիցներ են: Մեր երկու անկախ պետությունները անփոխարինելի դեր են խաղում կովկասյան կայունության հարցում, ընդգծեց Ալիեւը:

Նրա խոսքերով, Կովկասը բազում մեծ պետությունների հետաքրքրությունն է հարուցում, Ադրբեջանի եւ Վրաստանի համագործակցությունը կնպաստի եվրասիական տրանսպորտային միջանցքի նախագծի իրականացմանը եւ Կասպիականի էներգառեսուրսների մշակմանը:

«Ես չեմ կասկածում, որ Ադրբեջանին եւ Վրաստանին պայծառ ապագա է սպասում», ասաց Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

ԵԱՀԿ-ը Նոր տարին կդիմավորի փակուղում

Մինսկի խմբի եռանախագահության զեկույցը Կոպենհագենում

Դեկտեմբերի 24-ին «Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդել է Կոպենհագենում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի եռանախագահության ներկայացրած զեկույցը, որում մասնավորապես ասվում է.

«1997 թ. բանակցային գործընթացը ցույց տվեց, որ բանակցությունները փակուղի՞ են մտել: 1997 թ. մայիսին համանախագահները ի մի բերեցին իրենց մտահղացումները եւ մշակեցին միացյալ մոտեցում ստեղծված կացությունը հաղթահարելու համար: Դա մի համապարփակ մոտեցում է երկու փուլով: Առաջին փուլը ընդգրկում է մի շարք անհապաղ քայլեր, որոնց նպատակն է վերջ տալ զինված հակամարտությանը, այդ թվում զորքերի դուրս բերում, միջազգային խաղաղապահ ուժերի տեղակայում, տեղահանվածների վերադարձ, բնակչության անվտանգության երաշխավորման նպատակներով միջոցառումների իրականացում, շրջափակման ու բեռնարգելքի վերացում եւ ողջ տարածաշրջանի հաղորդակցական միջոցների վերաբացում: Երկրորդ փուլը Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի որոշումն է, որը պետք է հաստատվի Մինսկի խորհրդաժողովի կողմից: Այդ երկու փուլերը առանձնացվում են, որպեսզի կողմերը հնարավորություն ունենան բանակցել եւ իրագործել այդ բոլոր խնդիրները պահանջվող ժամկետներում, սակայն հուսալ իմանալով, որ վերջում բոլոր հարցերը պետք է լուծվեն:

1997 թ. հունիսի 23-ին Դենվերում կայացած Մեծ ութնյակի գագաթաժողովում Ռուսաստանը, Ֆրանսիան եւ ԱՄՆ-ը հանդես եկան համատեղ հայտարարությամբ, կոչ անելով հակամարտության կողմերին դրական մոտեցում որդեգրել եռանախագահների առաջարկների նկատմամբ, նշելով միաժամանակ, որ այդ առաջարկները հաշվի են առնում բոլոր կողմերի շահերն ու մտահոգությունները եւ լավ հիմք են համաձայնագրի համար:

Հակամարտության խնդիրները քննարկվել են նաեւ այլ առիթներով եռանախագահների ներկայացնող երկրների վարչապետների, արտգործնախարարների կողմից: Հիմնախնդիրը քննարկվել է նաեւ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների, վարչապետների եւ արտգործնախարարների հետ: Եռանախագահները մի շարք այցելություններ են կատարել տարածաշրջան, ուր հանդիպել են հակամարտ կողմերի ղեկավարների հետ ու հորդորել նրանց անհապաղ ձեռնամուխ լինել զինված հակամարտության դադարեցման համաձայնագրի նախագծի մշակմանը: 1997 թ. հոկտեմբերին հայկական եւ ադրբեջանական կողմերը տեղեկացրել են եռանախագահներին, որ համաձայն են իբրեւ հետագա բանակցությունների հիմք ընդունել եռանախագահների առաջարկները: Հայաստանը եւ Ադրբեջանը համաձայնվել են իբրեւ հետագա բանակցությունների հիմք ընդունել փուլային մոտեցումը, ըստ որի կլինի այնպիսի համապարփակ կարգավորում, որը կորոշի Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը, ինչպես նաեւ կլուծի Լաչինի, Շուշիի եւ Շահումյանի հիմնահարցերը: Նոյեմբեր եւ դեկտեմբեր ամիսներին եռանախագահները փորձեցին նման համաձայնություն ստանալ նաեւ Լեռնային Ղարաբաղից, բայց Ղարաբաղը շարունակում է բացասական կեցվածք պահպանել առաջարկների նկատմամբ»:

Զեկույցում ափսոսանքով է նշվում, որ զինված հակամարտությանը վերջ տալու մասին առայժմ համաձայնություն չի կայացել: «Եռանախագահները գիտակցում են, որ անհրաժեշտ է հաստատակամություն ցուցաբերել հակամարտության կարգավորման գործընթացում, բայց կողմերը իրենք պետք է գիտակցեն, որ գործող հրադադարը արագորեն տեւական խաղաղության վերածելը հնարավորություն կտա տարածաշրջանի ժողովուրդներին ապրել բնականոն կյանքով, ժողովրդական հաստատությունների պայմաններում, կենսամակարդակի աճ եւ խոստումնալից ապագա ունենալու հեռանկարներով»:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

ՁԼՄ

Պետբյուջեից հատուցումների բաշխման մեխանիզմ

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի կառավարությունը հայտարարել է, որ 1998 թ. բյուջեի նախագծում նախատեսել է 100 մլն դրամ հատկացնել զանգվածային լրատվության միջոցներին (ԶԼՄ) օժանդակելու նպատակով: Այդ առթիվ Հայաստանի ԶԼՄ-ների ընկերակցության խորհուրդը դիմում է ներկայացրել ՀՀ Ազգային ժողովին եւ կառավարությանը, որում առաջարկվում է հիշյալ հատուցումների տրամադրման եւ բաշխման՝ չարաշահումները եւ սխալները բացառող մեխանիզմ:

Համաձայն Ասոցիացիայի, լրատվամիջոցներին օժանդակելու լավագույն ձեւը կլիներ նրանց փոխհատուցել տարեսկզբից նրանց կողմից իրապես վճարած հարկերի չափով: Այսպիսով.

1. Լրատվամիջոցներին բյուջեից կտրվեն միայն այն գումարները, որ իրենք են մուծել բյուջե, ոչ ավել ոչ պակաս: Դրանով իսկ պետությունը իրապես մամուլը կազատի այն ծախսերը վճարելուց, որ ինքը գանձում էր մամուլից եւ հնարավորություն կտա մամուլին զարգանալ այդ միջոցների շնորհիվ:

2. Անհրաժեշտություն չի լինի մշակելու որեւէ (լրացուցիչ) չափանիշներ կամ պայմաններ նպաստները տրամադրելու համար եւ դրա շնորհիվ կվերանա նպաստները արտօրինաբար ստանալու որեւէ հնարավորություն:

Ասոցիացիան նաեւ նշում է, որ կառավարության կողմից առաջարկված գումարը՝ 100 մլն. դրամ, որեւէ կերպ հիմնավորված չէ (իրական փոխհատուցման ծավալը կարող է լինել այդ թվից ավել կամ պակաս): Ասոցիացիան առաջարկում է բյուջեում համապատասխան ծախսային հոդվածի համար որպես նախահիմք ընդունել տվյալ ֆինանսական տարվա նախորդ տարում ԶԼՄ-ների կողմից բյուջե մուծված հարկերի գումարային արժեքը:

Թերթերի խմբագիրների ուշադրության

Հայաստանի զանգվածային լրատվության միջոցների խորհրդի երեկ կայացած ընդլայնված նիստում այլ հարցերի շարքին քննարկվեց նաեւ ՀՀ մամուլի տարածման գործակալության («Հայմամուլ») կողմից թերթերին եւ ամսագրերին առաջարկվող 1998 թ. պայմանագրի ձեւը: Նիստի մասնակիցների ընդհանուր եզրակացությունը այն եղավ, որ առաջարկված պայմանագրի որոշ կետեր անընդունելի են եւ, հետեւաբար, անհրաժեշտ է դրանց վերաբերյալ մեր մամուլի շահերից ելնելով ներկայացնել հակաառաջարկներ: Որոշվեց կազմել պայմանագրի այլընտրանքային նախագիծ եւ այն քննարկել Հայաստանի ԶԼՄ-ների առաջիկա ժողովում, որը կկայանա երկուշաբթի օրը, դեկտեմբերի 29-ին, ժամը 12:00-ին, Հայաստանի ժուռնալիստների միությունում:

Հատկապես տպագիր ԶԼՄ-ների խմբագիրներին ու տնօրեններին խնդրվում է մասնակցել նշված ժողովին եւ համատեղ քննարկել պայմանագրի այլընտրանքային նախագիծը, որպեսզի հնարավոր լինի միասնաբար պաշտպանել մեր մամուլի եւ ընթերցողների շահերը:

Մինչ այդ՝ խնդրվում է ձեռնպահ մնալ ՀՀ մամուլի տարածման գործակալության հետ պայմանագիր կնքելուց:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԼՄ ՆԵՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Հերթական միջադեպը սահմանում

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԸ: Հերթական միջադեպն է արձանագրվել հայ-ադրբեջանական սահմանի հարավ-արեւելյան մասում: Դեկտեմբերի 24-ի լույս 25-ի գիշերը ժամը 23.00 - 00.10 - ընկած ժամանակաշրջանում Ադրբեջանի զինված ուժերի ստորաբաժանումները Նախիջեւանի տարածքից հրազենով գնդակոծել են ՀՀ Արարատի մարզի Զանգակատուն բնակավայրի պաշտպանական դիրքերը: Զոհեր չկան: ՀՀ զինված ուժերի ստորաբաժանումները ստիպեցին հակառակորդին դադարեցնել կրակը:

ՀՀ պաշտպանության նախարարությունից տեղեկացանք նաեւ, որ նախարարության մարտական պատրաստության վարչությունը մշակել է եւ առաջին անգամ հայերեն լույս ընծայել «ՀՀ զինված ուժերի կարգապահական շարային կանոնադրություն» եւ «Կայազորային եւ պահակային ծառայությունների կանոնագիր» ձեռնարկները: Հրատարակվել են նաեւ մի շարք հայալեզու ուսումնառազմական ձեռնարկներ:

Ռուսաստանի բյուջեն ընդունվեց 2-րդ ընթերցմամբ

25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, BBC: Ռուսաստանի խորհրդարանի ներքին պալատը Պետդուման այսօր երկրորդ ընթերցմամբ ընդունեց երկրի հաջորդ տարվա դաշնային բյուջեի նախագիծը: Ավելի վաղ, այս ամիս Պետդուման ընդունեց բյուջեն առաջին ընթերցմամբ նախագահ Ելցինի միջամտությունից եւ սոցիալական ծախսերի կրճատման ծրագիրը փոքրացնելու կառավարության խոստումից հետո միայն: Բյուջեն դեռ պետք է ընդունվի երրորդ ընթերցմամբ: Այդ հարցի քննարկումը նշանակված է հունվարին:

«Ոսկե գրիչ» Կարինե Խոդիկյանին եւ Ռաֆիկ Հովհաննիսյանին

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ամփոփվեցին Հայաստանի ժուռնալիստների միության «Ոսկե գրիչ» մրցույթի արդյունքները: Ինչպես դեկտեմբերի 25-ին ժուռնալիստների լրագրողներին հայտնեց միության նախագահ Աստղիկ Գեւորգյանը, մրցանակին, որը շնորհվում է վերջին երեք տարիների հրապարակախոսական լավագույն հոդվածների համար, ներկայացված են եղել երեք լրագրող Ռաֆիկ Հովհաննիսյանը «Ազգ» օրաթերթից, Կարինե Խոդիկյանը «Գարուն» ամսագրից եւ Վլադիմիր Մուրադյանը «Գիտություն» ամսագրից: «Ոսկե գրչին» արժանացան Կարինե Խոդիկյանը «Վարչապետը ջերմ ժպտում է...», «Մեր արդած խավարի գինը» եւ այլ հոդվածների համար եւ Ռաֆիկ Հովհաննիսյանը «Պատմության արտակը», «Վերադառնալ բնականոն կյանքի», «Իշխանություն չպետք է նշանակի պետականություն» եւ այլ հոդվածների համար:

Ծննդյան տոնակատարություններ աշխարհում

25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, BBC, RFI: Հռոմի Ս. Պետրոսի հրապարակում գտնվող պալատի պատշգամբից, աշխարհի տարբեր երկրներից ժամանած հազարավոր ուխտավորների ներկայությամբ, Հռոմի պապ Հովհաննես-Պողոս Բ-ն աշխարհի 56 լեզուներով, նաեւ հայերեն, արտասանեց աշխարհի ժողովուրդներին ուղղված Ծննդյան տոնին նվիրված իր ավանդական ուղերձը: Սակայն մեկնաբանների ուշադրությունը սեւեռված էր ոչ թե նրա ասածին, այլ նրա առողջական վիճակին: Հռոմի քահանայապետը 77 տարեկան է եւ վերջին մի քանի տարիների ընթացքում մի քանի ծանր հիվանդություններ է տարել: Թղթակիցների վկայությամբ, նա թույլ տեսք ուներ, չէր կարողանում պարզ խոսել, այնպես որ դժվար էր հասկանալ նրան:

Բեթղեհեմում, որտեղ իր երկրային կյանքը սկսեց Հիսուս Քրիստոսը, մատուցվեց Սուրբ Ծննդյան տոնին նվիրված պատարագ, որին ներկա էր նաեւ պաղեստինյան առաջնորդ Յասեր Արաֆաթը: Իրանի նախագահ Մոհամեդ Խաթեմին աշխարհի բոլոր քրիստոնյաներին եւ մահմեդականներին շնորհավորեց Ծննդյան տոնի եւ Նոր տարվա առթիվ եւ հույս հայտնեց, որ մարդկանց միջեւ կհաստատվի բարեկամություն եւ համագործակցություն: Իսկ Իրաքի առաջնորդ Սադդամ Հուսեյնը Ծննդյան տոնին նվիրված իր ուղերձում մեղադրեց Միացյալ Նահանգներին Քրիստոսի ուսմունքը խախտելու եւ դրան դավաճանելու մեջ: Իրաքի խորհրդարանականներն իրենց հերթին դիմեցին Հռոմի պապին խնդրանքով, որ նա աջակցի արդեն յոթ տարի գործող, ինչպես նրանք են կարծում, անարդարացի բեռնարգելքը չեղյալ հայտարարելուն: Երեք երեկոյան վերջին 28 տարվա մեջ առաջին անգամ Ս. Ծննդյան տոնին նվիրված պատարագ մատուցվեց Կուբայի մայրաքաղաք Հավանայի տաճարում: Կուբայի առաջնորդ Ֆիդել Կաստրոն դեկտեմբերի 25-ը հռչակեց ոչ աշխատանքային օր, սակայն դա ուժի մեջ կլինի միայն այս տարի: Բանն այն է, որ հունվարի 21-25-ը Կուբա կայցելի Հռոմի պապ Հովհաննես-Պողոս Բ-ն:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Ղարաբաղյան գրասենյակի բացումը իրադարձային կես ՀՕՖ ձեռնարկումներում

Հայ առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդը (ՀՕՖ) այս շաբաթ գրասենյակ բացեց Ստեփանակերտում եւ, ինչպես երեկ հրավիրված «տարեմուտի» մամուլի ասուլիսում լրագրողներին տեղեկացրեց ՀՕՖ հայաստանյան մասնաճյուղի տնօրեն Վիգեն եպիսկոպոս Այքազյանը, «հետայսու իր գործունեության դաշտը պիտի կարողանա ընդլայնել դեպի Արցախ աշխարհը»: ՀՕՖ պատվիրակությունը Վիգեն սրբազանի գլխավորությամբ, իրադարձային դիտելով ղարաբաղյան գրասենյակի հիմնումը եւ երեք օր գտնվելով Արցախի մայրաքաղաքում, հանդիպել է ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանին, վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանին, փոխվարչապետ Ժիրայր Պողոսյանին եւ Արցախի հոգեւոր թեմի առաջնորդ Պարգեւ եպիսկոպոս Մարտիրոսյանին: Հանդիպումների ընթացքում քննարկվել են իրականացվելիք ծրագրի հիմնական ուղղությունները, եւ եկեղեցական-բարեգործական այս կառույցի աջակցությունն առավել արդյունավետ է նկատվել ոչ թե սննդամթերքի օգնության, այլ զարգացման ծրագրերի եւ տնտեսության ամրապնդման ծիրում («Ղարաբաղցիներն ավելի հետաքրքրված են տնտեսապես հզորացնելու երկիրը, ինչը մեր սրտին ալ ավելի մոտ է», գոհունակությամբ նշեց տնօրենը): Կոնկրետ ծրագրերը կճշտվեն առաջիկա երկու ամսում ղարաբաղյան կողմի ներկայացրած առաջնահերթությունների հիման վրա:

Լրագրողները նաեւ տեղեկացան, որ իբրեւ 1997-ի եզրափակիչ ծրագիր, ՀՕՖ-ն սկսել է եւ մինչեւ դեկտեմբերի 31-ը կշարունակի ամանորյա նվերներ բաժանել Հայաստանի մանկատների ավելի քան 700 երեխաների՝ փոքրիկների դեմքը «քիչ մը ուրախ տեսնելու» ցանկությամբ:

Տարվա ընթացքում ՀՕՖ խողովակներով ցուցաբերված օգնությունը գնահատելով մոտ 20 մլն դոլար, Վիգեն սրբազանը հարցերին պատասխանելիս ցավով նշեց, որ տեղական իշխանությունների որոշ ներկայացուցիչներ երբեմն անհրաժեշտ չափով չեն աջակցում օգնության ծրագրերի արդյունավետությանը եւ ներդրված միջոցները ոչ միշտ են ծառայում նպատակին, ինչպես, օրինակ, Գյումրիի Վազգեն Ա-ի անվան դպրոցի դեպքում: Այդ օբյեկտի վրա ծախսվել է գրեթե 650 հազար դոլար, մինչդեռ այսօր դպրոցը չի ջեռուցվում, սալահատակը քանդվում է տեղական իշխանությունների անպատասխանատվության պատճառով:

Համաձայնելով հարցադրումներից մեկին՝ Երեւանի անապահով քաղաքացիներին սպասարկող հիվանդանոց հիմնելու մասին, ՀՕՖ Հայաստանի մասնաճյուղի տնօրենն աննպատակահարմար գտավ երեւանյան հիվանդանոցների թիվը մեկով ավելացնելը, նկատելով, որ ավելի ճիշտ կլինի այդ նպատակին հարմարեցնել եղած հիվանդանոցներից մեկը, իսկ ընդհանրապես, «ՀՕՖ առաքելությունն այսուհետեւ պետք է լինի ոչ միայն նյութական, այլեւ հոգեւոր աջակցությունը կարիքավորներին», ասաց նա:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հայրենասիրությունն ապացուցենք գործով

Շուշիի վարժարանը օգնության կարիք ունի

«Ներկա դրությամբ Շուշիի վարժարանում սովորում են մոտ 200 աշակերտներ, որոնց ուսուցանում են 27 մանկավարժներ»: Այդ մասին «Ազգի» թղթակցին ասաց Շուշիի վարժարանի տնօրեն, բանաստեղծ ու հրապարակախոս Հովհաննես Մուսայելյանը: Նրա տեղեկատվությամբ, այսօր վարժարանում դասավանդվում են հանրակրթական դպրոցների բոլոր առարկաները: Գործում են գրականության, հայոց լեզվի, ասմունքի, կար ու ձեւի եւ այլ խմբակներ, համակարգչային դասարան: Վարժարանը ֆինանսավորվում է ԼՂՀ պետբյուջեից, դասագրքերի մատակարարումը նույնպես ապահովում է ԼՂՀ կառավարությունը: Չնայած դրան, հաստատությունը օգնության կարիք է զգում հատկապես հրթիռահրետակոծություններից տուժած շենքի կապիտալ վերանորոգման հարցում: Չեն հերիքում դասարանները, կահույքը, առաջին անհրաժեշտության տարբեր ապրանքներ: Մտահոգում է Շուշիի ուսուցիչների սոցիալական պաշտպանվածության խնդիրը: Եթե, օրինակ, Ստեփանակերտի ուսուցիչներն ամեն ամիս լրացուցիչ ստանում են 5 հազար դրամ, ապա Շուշիի նրանց գործընկերները, ընդ որում, բավականին բարձրորակ մասնագետներ, զրկված են դրանից:

«ԼՂՀ իշխանությունները, անշուշտ, բոլոր միջոցներն են ձեռնարկում իրավիճակը շտկելու համար, սակայն նրանց կարողություններն էլ

անսահմանափակ չեն, պատմում է Հ. Մուսայելյանը: Տվյալ պարագայում պետք է ակտիվանան Հայաստանի Հանրապետության եւ սփյուռքի համապատասխան կառույցները, առաջին հերթին «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը, որը, հույս ունենք, կարձագանքի այս հրապարակմանը»:

Ոչ հեռավոր անցյալում «Նիկոլ Աղբալյան» ուսանողական միության նախաձեռնությամբ վերաբացված հաստատությանը զգալի օգնություն էր ցուցաբերում սփյուռքը, օրինակ, «Համազգայինը», «Ֆրանս-Ղարաբաղ», «Յանթուր» (Արգենտինա) կազմակերպությունները, օգնում էին անհատ մարդիկ. Ժյուլ Մարտիրոսյանը Ֆրանսիայից, տեր եւ տիկին Մանգասարյանները Ավստրալիայից, այլ բարերարներ: Այսօրվա դրությամբ ինչ-ինչ պատճառներով այդ կապը խզվել է, կանոնավոր բնույթ չի կրում:

«1997 թ. պետական բյուջեից փոխանցված էր 500.000 դրամ, ինչը, հասկանալի է, չի բավարարում վարժարանի բոլոր պահանջները: Իմ կարծիքով ճիշտ կլիներ, եթե սփյուռքյան կրթօջախները մշտական կապ հաստատեին Շուշիի հետ: Թող մեր հայրենակիցները համոզված լինեն, որ Շուշին երբեք չի վերադարձվի Ադրբեջանին», վերջում ասաց Հովհաննես Մուսայելյանը:

«ԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ»

ՄԱՀԱԽՈՍԱԿԱՆ

Երվանդ Մելքոնյան

Անժամանակ մահը մեզանից խլեց Լիբանանում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան, անվանի հայագետ, բանասեր, մանկավարժ եւ հասարակական գործիչ Երվանդ Մելքոնյանին: Մի անձնավորություն, որը ողջ էությամբ տոգորված էր Հայրենիքի, ընտանիքի եւ ընկերների նկատմամբ ջերմ սիրով եւ իր կյանքի սակավ ռոպեներից յուրաքանչյուրն անմնացորդ նվիրեց հարազատ ժողովրդին:

Երվանդ Մելքոնյանը ծնվել է 1944 թ. Սիրիայի Կամիշլի քաղաքում՝ Արեւմտյան Հայաստանից այստեղ ապաստան գտած ընտանիքում: Սկզբնական կրթությունն ստացել է տեղի հայկական վարժարանում, ապա՝ Անթիլիասի դպրեվանքում: 1965 թ. հարազատների հետ ներգաղթել է Հայաստան:

Ուսումը շարունակելով Երեւանի պետական համալսարանում՝ Երվանդ Մելքոնյանը դրսեւորեց բանասիրական-լեզվաբանական եւ լայն առումով հայագիտական հետազոտություններ կատարելու բացառիկ ունակություն: Դեռ ուսանողական տարիներին նրա գիտական հրապարակումներն ու զեկուցումները վկայում էին, որ ասպարեզ է մտնում բանիմաց, լայն հետաքրքրությունների եւ ստեղծագործական ձիրքի տեր մի լուրջ գիտնական: Շուտով դա հաստատվեց ԵՊՀ բանասիրական ֆակուլտետը եւ ասպիրանտուրան փայլուն ավարտելով, այնուհետեւ՝ գիտությունների ակադեմիայի Հր. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտում աշխատելու ընթացքում: Նրա՝ Դավիթ Զեյթունցու քերականական աշխատություններին նվիրված ուսումնասիրությունը, որի պաշտպանությունը ներկայացվեց որպես թեկնածուական ատենախոսություն եւ հետո հրապարակվեց առանձին գրքով, արժանացավ գիտական մտավորականության բարձր գնահատականին:

Լայնախոհ գիտնական Երվանդ Մելքոնյանի գրչին են պատկանում պատմա-բանասիրական ծանրակշիռ մի շարք ուսումնասիրություններ, որոնք լույս են սփռում հայ բանասիրության կնճռոտ խնդիրների վրա:

Եռանդուն այդ անձնավորությունը գիտական եւ մանկավարժական աշխատանքին զուգահեռ ծավալեց նաեւ խմբագրական-հրատարակչական, թարգմանչական, ինչպես նաեւ բարեգործական բեղուն գործունեություն: Մասնավորապես՝ մոտ մեկ տասնամյակ խմբագրեց «Էջմիածին» ամսագիրը, մասնակցեց Աստվածաշնչի աշխարհաբար թարգմանության աշխատասար գործին, ստեղծեց «Գայանե Մանուկյան-Մելքոնյան» կրթական, բարեգործական հիմնադրամը:

Սկսած 1994 թ.-ից Երվանդ Մելքոնյանն իր հարուստ փորձն ու գիտելիքները ի սպաս դրեց հայ դիվանագիտության զարգացմանը: Աշխատանքի անցնելով ՀՀ ԱԳՆ համակարգում, նա անգնահատելի ներդրում ունեցավ հայ-լիբանանյան միջպետական հարաբերությունների կազմավորման եւ Լիբանանում ՀՀ դեսպանության հիմնադրման գործում: Նրան էր վիճակված բարեկամ Լիբանանում Հայաստանի Հանրապետության առաջին արտակարգ եւ լիազոր դեսպանը լինել: Մելքոնյանը պատվով ու նվիրումով կատարեց իրեն վստահված պատասխանատու աշխատանքը: Մեծ է նրա անձնական ավանդը Հայաստանի եւ Լիբանանի միջեւ համակողմանի համագործակցության ծավալման եւ բարեկամական կապերի ամրապնդման գործում:

Երվանդ Մելքոնյանն ապրեց կարճատեւ, սակայն արգասաբեր, բուռն ու հագեցած կյանքով՝ միշտ մնալով կենսուրախ, բարեհամբույր, սրտացավ եւ բարեխիղճ գործընկեր: Նրա հիշատակն ընդմիշտ վառ կմնա բոլոր նրանց սրտերում, ովքեր բախտ են ունեցել վայելել այդ հիանալի մարդու մտերմությունը, շփվել եւ կողք-կողքի աշխատել նրա հետ:

Երվանդ Մելքոնյանի հոգեհանգիստը տեղի կունենա կիրակի օրը՝ դեկտեմբերի 28-ին, ժամը 17.00-19.00-ը Ի. Ալիխանյան-2 հասցեով: Քաղաքացիական հոգեհանգիստը՝ երկուշաբթի, դեկտեմբերի 29-ին, ժամը 12.00-ին ՀՀ ԳԱԱ նախագահության շենքում (Մարշալ Բաղրամյան 24), հուղարկավորությունը՝ նույն օրը, ժամը 14.00-ին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամանորի նվերներ Խարբերդի մանկատանը

Երեկ սոցապ նախարար Հրանուշ Հակոբյանը հերթական, այս անգամ Ամանորի տոնահանդեսին նվիրված առիթով, այցելեց Խարբերդի մասնագիտացված մանկատուն՝ երեխաներին եւ աշխատակազմին Ամանորի նվերներ՝ սրբիչներ եւ սպորտային կոշիկներ հանձնելու:

Անմիջապես նկատելի էր, որ երեխաները մեծ խանդավառությամբ նախապատրաստված էին տոնահանդեսին, եւ հնչեցնում էին ոչ միայն հայերեն երգեր, այլեւ զարմանալիորեն կատարում տարբեր ազգերի պարեր: Հաստատությունում երեխաների ընդհանուր թվաքանակը 190 է, որից մոտ 15-ը մոտակա օրերին տեղափոխվելու են Վարդենիսի մանկատուն, քանի որ Խարբերդի մանկատունը նախատեսված է միայն 5-18 տարեկանների համար:

Մանկատան տնօրենի հավաստմամբ, վերջին մեկ տարում զգալի փոփոխություններ են կատարվել: Զուգահեռ գործում են երգի, երաժշտության եւ սպորտային խմբակներ: Մանկատանը կից ստեղծվել է օժանդակ տնտեսություն՝ հացաբուլկեղենի արտադրամաս, լվացքատուն, ինչպես նաեւ զբաղվում են անասնաբուծությամբ եւ այգեգործությամբ: Յուրաքանչյուր տարի երեխաները հավաքում են 4-5 տոննա ծիրան եւ պատրաստում պահածոներ:

Գործում են 15 խմբակներ, յուրաքանչյուր խմբում 10-15 երեխաներով:

1998-ին նախատեսվում է կազմակերպել ցուցահանդես, որտեղ ցուցադրվելու են երեխաների ձեռքի աշխատանքները:

Կառավարության նախատեսած գումարներն, ըստ տնօրենի, միայն 50-60 տոկոսով են բավարարում, որի հետեւանքով երեխաների լիարժեք սպասարկումը դեռեւս ապահովված չէ:

Ի դեպ, երեկ, բացի սոցապ նախարարությունից Ամանորի իր նվերն էր պատրաստել նաեւ ֆիննական «Պասնոս» կազմակերպությունը՝ քաղցրավենիքներ:

Ճանապարհին տիկին Հակոբյանի հետ ունեցած կարճատեւ հարցազրույցից տեղեկացանք, որ նախարարության կողմից տարվում են հաշվառման աշխատանքներ ճշտելու այն ընտանիքների թվաքանակը, որտեղ նման շեղումներ ունեցող երեխաներ կան: Նշվեց, որ մանկատան հաջողությունը պայմանավորված է վերջին մեկ տարում արտասահմանի մասնագետների փորձի փոխանակմամբ, որում մեծ ներդրում է բերել հանրապետության առաջին տիկինը:

Նախարարը ընդգծեց, որ հաստատությանը կից նախատեսվում է ստեղծել գիշերօթիկ դպրոց, որտեղ կհաճախեն ոչ միայն ծնողազուրկ, այլեւ թերզարգացած, արատ ունեցող երեխաներ, եւ «««Ազգ» թերթի միջոցով կուզենայի փնտրել բարերարներ, որոնք կարողանան օգնել շենքը բարեկարգելու», վերջում ընդգծեց տիկին նախարարը:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակությամբ է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրինություն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ անդրադարձ

ՀԵՌԱՑՈՂ ԴԵՄՔԵՐ

Լեւոն Վարդան (1925-1997)

Երկու շաբաթ առաջ «Ազգը» գուժեց մահը լիբանանահայ գրող, գրականագետ, խմբագիր, մանկավարժ, պատմաբան եւ հասարակական գործիչ Լեւոն Վարդանի: Ո՞վ էր Լեւոն Վարդանը, որն իր ողջության, մեր կարծիքով, պատշաճ ուշադրության չարժանացավ հայրենիքի հին եւ նոր իշխանավորների կողմից: Այս պատճառով էլ նրա անունը ծանոթ եղավ Հայաստանի հիմնականում գրական եւ պատմագիտական շրջանակներին միայն...

Բուն անունով Լեւոն Բեդիրյան, ծնվել է Հալեպում, 1925 թ. հոկտեմբերի 14-ին, Մովսես եւ Միրանույշ Բեդիրյանների հարկի տակ: Կրթությունը ստացել է Հալեպի Ուսումնասիրաց վարժարանում: Նյութական անձկության պատճառով, նա 1942-1946 թթ. ժամանակավորապես լքում է ուսումը եւ նետվում կյանքի ասպարեզ: Սակայն ուսման ծարավի երիտասարդը կարողանում է ֆինանսական բավարար միջոցներ հայթայթել եւ 1946-1950 թթ.-ին հաճախել Հալեպի ամենահռչակավոր կրթարանը Ալեպպո քոլեջը, որն ավարտում է, ստանալով երկրորդական վարժարանի շրջանավարտի վկայական եւ սոֆոմորի գիտական աստիճան: Բարձրագույն ուսումը շարունակում է Բեյրութում 1951-52 ուսումնական տարեշրջանին հետեւելով Բեյրութի ամերիկյան համալսարանի դասընթացներին եւ վկայվում պատմության պսակավորի գիտական աստիճանով եւ մանկավարժական ուսուցման վկայականով: Վերադառնալով Հալեպ, մտնում է ուսուցչական ասպարեզ. 1954-55 տարեշրջանին վարում է տեղի Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության Լազար Նաճարյան քոլեջի տնօրենությունը: Ապա Լեւոն Վարդանը վերադառնում է Բեյրութ ու 1959-62 թթ երին շարունակում է ուսումն ամերիկյան համալսարանում, որտեղ 1962 թ. պաշտպանում է իր մագիստրոսական ավարտաճառը, թեմա ունենալով «Հայաստանի հանրապետությունը (1918-1920)»:

Իր կյանքի ավելի քան քառասուն տարին Լեւոն Վարդանը նվիրեց հայ գրին ու գրականությանը, պատմությանը եւ սերունդների դաստիարակությանը: 1952 թ.-ից մինչեւ 1994 թ. նա դասավանդել է Հալեպի Լազար Նաճարյան քոլեջում եւ Բեյրութի հետեւյալ դպրոցներում ու քոլեջներում. Հայ ավետարանական քոլեջ, Ճամհուր քոլեջ (արաբական բաժին), ՀԲԸՄ-ի Հովակիմյան-Մանուկյան եւ Դարուհի Հակոբյան երկրորդական վարժարաններ, Հայկազյան քոլեջ, ՀԲԸՄ-ի Երվանդ Հյուսիսյանի անվան հայագիտական հիմնարկ, կարճ ժամանակ նաեւ Սեն Ժոզեֆ համալսարանի հայագիտական բաժանմունք եւ Բեյրութի համալսարանական քոլեջ: Այս կրթօջախներում նրա ուսուցչությունը վայելելու բախտն են ունեցել հարյուրավոր հայ եւ արաբ տղաք ու աղջիկներ, որոնցից շատերն այսօր կարեւոր դիրքեր են զբաղեցնում Լիբանանի եւ աշխարհի հասարակական-քաղաքական, կրթական, մշակութային, առեւտրական եւ այլ ոլորտներում:

Լեւոն Վարդանն ուներ զարմանալի բեղուն գրիչ, որը ստեղծագործում էր թե արձակի, թե բանաստեղծության, թե հրապարակախոսության եւ թե մանավանդ պատմագրության ոլորտներում: Տարբեր տարիներ եղել է խմբագիր կամ խմբագրական մարմինների անդամ սփյուռքահայ հետեւյալ ծանոթ պարբերականների. Թեքեյան մշակութային միության «Շիրակ» գրական ամսագիր, Սիմոն Սիմոնյանի «Սփյուռք» անկախ շաբաթաթերթ, ՀԲԸՄ-ի Լիբանանի «Խօսնակ» պաշտոնաթերթ, Այնթապի հայրենակցական միության «Նոր Այնթապ» ամսագիր, «Հայկազյան հայագիտական հանդես» տարեգիրք, ինչպես նաեւ ՌԱԿ-ի Բեյրութի «Զարթօնք» օրաթերթում եւ սփյուռքահայ այլ պարբերականներում նա տպագրել է հարյուրավոր հոդվածներ, բանաստեղծություններ, արձակ էջեր, գրականագիտական էջեր եւ այլն:

Նրա գրչի արգասիքն են Բեյրութում լույս տեսած հետեւյալ հատորները.

արձակ-«Գիրք Մենուասի» (1959 թ.), «Փյունիկեան ափերուն վրայ» (1960 թ.), «Հին, հին բաներ» (1997 թ.),

բանաստեղծություն-«Խոհեր գարունին» (1968 թ.), «Ի խորոց սրտի» (1982 թ.), «Կրկին հեծումներ» (1996 թ.),

գրականագիտություն-«Մուշեղ Իշխան արձակագիր» (1986 թ.):

Լեւոն Վարդանն արժանիորեն համարվում էր Մեծ եղեռնի պատմության լավագույն մասնագետներից մեկը գաղթաշխարհում: Լավ տիրապետելով արաբերեն եւ թուրքերենին, նա կարողանում էր բնագրից օգտվել եւ ցեղասպանին խարանել իր իսկ խոստովանություններով: Հայկազյան քոլեջում նա կազմակերպել եւ գլխավորել էր մի խումբ, որը ձայներիզի վրա արձանագրում էր Մեծ եղեռնից վերապրած հայերի վկայությունները: Մեր պատմության ամենամութ տարիների վրա լույս սփռելու կոչված այդ շնորհակալ աշխատանքի արդյունքը եղավ ավելի քան 300 վկայությունների արձանագրումը: Հանգուցյալը նաեւ հավաքում եւ ուսումնասիրում էր Օսմանյան կայսրությունից արտաքսված կամ ցեղասպանված հայերի ունեցվածքի մասին վավերագրերն ու այլազան փաստաթղթերը, նրանցից շատերը փրկելով կորուստից: Նման անձնուրաց աշխատանքի արդյունքն եղան Մեծ եղեռնին եւ Դատին նվիրված հետեւյալ աշխատությունները, որոնք եւս հրատարակվել են Բեյրութում.

- «Հայկական տասնհինգը եւ հայերու լքեալ գոյքերը-քննական ակնարկ ըստ թրքական վաւերագիրներու», տպ. «Ատլաս», 1970 թ., 343 էջ:
- «Թող թուրքը խօսի», տպ. «Շիրակ», 1975 թ., 140 էջ:
- «Ժամանակագրութիւն հայկական տասնհինգի 1915-1923», տպ. «Ատլաս», 1975 թ., 312 էջ:

Մահից ընդամենը մի քանի օր առաջ Բեյրութում լույս է տեսել նրա «Հայկական տասնհինգը թուրք մատենագրութեան եւ մամուլին մէջ» հատորը Արմէն Հայրունեանի մեկենասությամբ: Ըստ հավաստի մի աղբյուրի, մոտակա ամիսներին լույս կտեսնեն երկու հատոր առաջինը պատմական, երկրորդը հուշագրական բովանդակությամբ: Լեւոն Վարդանն իր ետեւից թողնում է նաեւ անտիպ ուսումնասիրություններ եւ կիսավարտ աշխատություններ, որոնք արժանի են հրատարակման, մանավորապես պատմության վերաբերյալ գրությունները:

Լեւոն Վարդանի կյանքում հատուկ տեղ էր գրավում հասարակական աշխատանքը: Անդամ էր բազմաթիվ միությունների, որոնց մի մասի վարչական մարմիններում բանալի դեր ուներ: 1940 թ. անդամակցել է Հայ երիտասարդաց ընկերակցությանը, 1946 թ. Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության, որի Բեյրութի «Ալեք Մանուկյան» մշակութային կենտրոնի մշակութային հանձնախումբն էր ղեկավարում վերջին տարիներին: Կենտրոնում մշակութային բազմաթիվ միջոցառումներ իրականացնելով, ի հեճուկս Բեյրութի արեւմտյան մասում հայության գոյությունը ավարտված համարող քաղքենի դասի:

Լեւոն Վարդանն ամուսնացած էր Հայ ավետարանական քոլեջի ուսուցչուհի Վեհանույշ Մելիքոնյանի հետ: Բեդիրյան զույգը բախտավորված է միակ արու զավակով Վարուժան (ծնված 1968 թ.), որը համակարգչային տեխնիկայի մասնագետ է եւ աշխատում է Արաբական Միացյալ Էմիրություններում:

Տարօրինակ մարդ էր Լեւոն Վարդանը: Տասը րոպեում կարող էր հանդարտորեն հոդված գրել: Կարճահասակ, հաղթանդամ եւ մի քիչ շատախոս: Այնուհանդերձ միշտ էլ հաճելի էր լսել նրան, մանավորապես դասերի ժամանակ:

Վերջին տարիներին նա շատ վատ էր զգում իրեն, իսկ այս տարի, աննողոք հիվանդությունը նրան գամեց անկողնուն մինչեւ մահը: Բարեբախտաբար, թեկուզ շատ ուշացած, մահվան հետ գոտեմարտի օրերին, լիբանանահայ գաղութի մի մասը արժանի հարգանք մատուցեց նրան: Մեծարանքի հանդիսություններ կազմակերպեցին ՀԲԸՄ եւ Լիբանանահայ գրական շրջանակը: Իսկ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաջինը նրան պատվեց հայրապետական կոնդակով եւ Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանով: Ափսո՜ս, որ այս միջոցառումներին նա արդեն չէր կարող անձամբ ներկա լինել. նրան փոխարինում էր տիկին Վեհանույշը:

Լեւոն Վարդանն աչքերը հավիտյան փակեց դեկտեմբերի 9-ին, Բեյրութում: Հանգի՜ստ իր աճյունին:

Հույս ունենանք, որ Հայաստանի իշխանությունները, թեկուզ հետմահու, պատշաճ հարգանք կմատուցեն այս դարի երկրորդ կեսի այս բազմավաստակ հայ մտավորականին, որի գիտական ժառանգությունն առաջարկում ենք տեղափոխել Հայաստան եւ պահել համապատասխան բանգարաններին ու գիտա-մշակութային կենտրոններում:

ՎԱՀՐԱՄ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Հ. Գ. Հոդվածի հեղինակը շնորհակալություն է հայտնում պատմագիտության դոկտոր Արա Սանջյանին (Բեյրութ) տեղեկությունների մեծ մասը տրամադրելու համար:

ՄԱՄՈՒԼ

Հոգեւոր հանդեսը 1 տարեկան է

Ութսունամյա Հայ ավետարանչական ընկերակցությունը, որը վերջին շրջանում ակտիվ գործունեություն է ծավալել Մայր հայրենիքում, արդեն մեկ տարի հրատարակում է «Հայաստանյայց ավետարանական եկեղեցի» հոգեւոր հանդեսը: Այս ընթացքում լույս է տեսել հանդեսի հինգ համար: Մեզ համար առավել ողջունելի է, որ թե ընկերակցությունը, թե հանդեսը հետեւողականորեն վարում են Մայր եկեղեցու՝ Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու հետ սերտ համագործակցության քաղաքականություն եւ անձնվիրաբար ծառայում են ժողովրդի հոգեւոր դարձի ու դաստիարակության գործին:

«Ազգը» շնորհավորում է հանդեսի խմբագրակազմին գործունեության առաջին տարեդարձի առթիվ եւ բարեմաղթում հետագա հաջողություններ:

Համագործակցության պայմանագիր Լոռու եւ Ֆրանսիայի խոշոր մարզերից մեկի միջեւ

Օրերս Ֆրանսիայից վերադարձավ Լոռու մարզպետ Ստեփան Այվազյանը: Նա մամուլի ասուլիս հրավիրեց, որին մասնակցում էին տեղական եւ հանրապետական լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները: Մարզպետը Մարսել էր մեկնել ՀՀ կառավարության պատասխանատու աշխատող Կարեն Քոչարյանի հետ: Ֆրանսիայի 4.5 մլն բնակչություն ունեցող Պրովանս-Ալպ մարզի ղեկավար, Մարսելի քաղաքապետ, Ֆրանսիայի տարածքային նախարար Ժան-Կլոդ Գոդենը եւ Ս. Այվազյանը տնտեսական եւ մշակութային համագործակցության պայմանագիր են ստորագրել, որը կիրականացվի փոխադարձ այցելությունների ժամանակ ավելի կոնկրետացվելուց հետո: Ֆրանսիական կողմը մասնավորապես պարտավորվել է ֆինանսավորել Լոռու մարզում մեկ դպրոցի շինարարություն եւ մարզկենտրոնում լրատվական կենտրոնի ստեղծումը:

Ս. Այվազյանը հանդիպել է նաեւ տեղի գործարարների հետ, որոնք կայցելեն Լոռու մարզ՝ ճշտելու համագործակցության շրջանակների ոլորտները:

Մարզպետը պատասխանեց լրագրողների հարցերին, որոնք հիմնականում վերաբերում էին մարզի արդյունաբերական ներուժին, որպես առողջարանային քաղաք Վանաձորի եւ Ֆրանսիայի համագործակցությանը, Ալավերդու եւ մարզի մյուս բնակավայրերի օգտակար հանածոների ծավալին եւ արտասահմանյան ներդրողների միջոցով դրանց արդյունահանման հնարավորությանը:

Ս. ՄԻԿՈՅԱՆ

Սյունիքում կվերականգնվի գազամատակարարումը

ԿԱՊԱՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Շուտով գազը մուտք կգործի նաեւ Սյունիքի մարզ: Այս մասին տեղեկացրեց «Կապանգազ» գազաբաշխման տարածքային մասնաճյուղի տնօրեն Կամո Մովսիսյանը: Առաջինը գազ կստանան Սիսիան եւ Գորիս քաղաքները եւ Սիսիանի Սառնակունք գյուղի 200 բաժանորդներ: Նախատեսված է 1998 թ. ընթացքում գազամատակարարումը վերականգնել նաեւ Կապան քաղաքի առանձնատներում եւ տարածաշրջանի գյուղերում, ինչպես նաեւ ավարտել Սիսիանի եւ Գորիսի ներքաղաքային գազամատակարարման աշխատանքը: 1999 թվականին գազ կտրվի նաեւ Կապանի բնակելի բարձրահարկ շենքերին: Անցած ժամանակաշրջանում ավելի քան 70 մլն դրամ է ծախսվել հրետակոծությունից տուժած Կապանի եւ Գորիսի 5.5 կմ երկարության գազատարի վերականգնման նպատակով, ինչպես նաեւ սողքի պատճառով վերատեղակայվել է Գորիսը սնուցող 500 մմ տրամագծով խողովակաշարը, ներկվել է 300 կմ երկարության գազատարը:

Իրավաբանական անվճար ծառայություն գյուղացիների համար

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի ագրոգյուղացիական միությունը Եվրասիա ֆոնդի եւ «Կարիտաս»-ի հետ համատեղ մտադրել է գյուղացիների եւ ֆերմերների համար իրավաբանական անվճար ծառայություն ստեղծելու ծրագիր: Տեղեկացնելով այդ մասին, միության գործադիր տնօրեն Հրաչ Բերբերյանը դա պայմանավորեց նրանով, որ հանրապետությունում ագրարային բարեփոխումներին առնչվող իրավական եւ ենթաօրենսդրական ակտերի բազմազանությունը ամբողջությամբ հասանելի չէ գյուղացուն, եւ նա այսօր իր գործունեությունը ծավալում է մի տեսակ կաշկանդված: Ծրագիրը կօգնի նրան գործել ավելի ազատ, իր շահերը պաշտպանել շուկայական հարաբերությունների զարգացման ճանապարհին:

«Քայլարշավն» ընդդեմ լրագրողական համերաշխությա՞ն

Որեւէ հրապարակման առթիվ նյութ չգրելու (թեկուզ որպես արձագանք կամ հետամտնություն) սովորությանս հակառակ «Ազգի» դեկտեմբերի 18-ի համարում ներկայացված «Քայլարշավի դանդաղ երգը» հոդվածս ըստ էության ստեղծվեց տարբեր մարդկանց մտահոգությունների արդյունքում: Ընդ որում, մինչեւ նյութն ավարտելը առիթ ունեցա զրուցելու նաեւ հարցն առաջին անգամ բարձրացրած «Այժմ»-ի թղթակից Մարինա Գրիգորյանի հետ եւ կարծում եմ, պետք է միանգամայն պարզ լիներ, որ հրապարակումս աջակցության նպատակ ուներ հող նախապատրաստել լուսաբանման կարոտ մի խնդրի պատասխանները ստանալու, որպեսզի գործընկերոջս հարցադրումները չմնան ներքին հռետորական հարցի շարքում: Խուսափելով ուրիշ հարցադրումների շուրջ «նյութ սարքելու» տհաճ գործելակերպից մամոգրաֆիայի կենտրոնին ներկայացրեցի ընդհանրական մի հարցադրում, թողնելով «Այժմ»-ի հարցերին առանձնակի պատասխանելու տեղը:

Ինչ վերաբերում է տիկին Օսկանյանի նախընտրած «բաց նամակ» հանդես գալու ձեւին, չեմ կարող ենթադրել, որ ուղղված է լինելու միայն «Ազգին», եւ այստեղ հատուկ գործակցություն տեսնելն անհեթեթ է: Փակագծում նշեմ նաեւ, որ մամոգրաֆիայի կենտրոնում տիկին Նանիին հանդիպելս «բարեբախտություն» որակելը ունեմ ընդամենը այն պարզ պատճառը, որ նախորդ օրը հեռախոսով ինձ հայտնել էին, թե նա քաղաքում չէ: Մինչդեռ լրագրողի համար էական է առաջին աղբյուրից տեղեկություններ ստանալը:

Կարիք չկա նաեւ բառում միտումներ որոնել «Ա. Գ.» անվանատառերի մեջ, քանի որ լրագրում ընդունված կարգ է այլ հրապարակումներ ունենալու դեպքում մյուս նյութի տակ ամբողջությամբ չստորագրել:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Վիճակագրություն

Արեւմուտքի փախստականների 50-53 տոկոսը բաժին է ընկնում Գերմանիային։ Անցյալ տարի 20 հազար մարդ է ձերբակալվել Լեհաստանից Գերմանիա սահմանն Օդերով անցնելիս։ Բայց մեծ ու փոքր արգելքները խոչընդոտ չեն դառնում, աշխարհի տարբեր ծայրերից էլի գալիս են։

Փախստականների հարցերով զբաղվող գերմանական գրասենյակները բավականաչափ քաղաքավարի մերժեցին հեռախոսով լրագրողիս հարցերին պատասխանել։ Սակայն գրասենյակի պատասխանատուն հուշեց նվազագույն պատասխանները որտեղից վերցնել։ Ներքին գործերի նախարարության մամուլի բաժնի՝ մեզ տրամադրած տվյալները բավականաչափ խոսուն են։

1996 թ. Հայաստանից Գերմանիա է եկել 3529 փախստական, 1997 թ. մինչեւ օգոստոսը ներառյալ՝ 1869։ Հայաստանից փախստականների աճ գրանցվում է հատկապես ձմռան, գարնան, աշնան ցուրտ ամիսներին (1996-ի հունվարին՝ 396, փետրվարին՝ 306, մարտին՝ 447, նոյեմբերին՝ 396։ 1997-ի հունվարին՝ 367, փետրվարին՝ 266, մարտին՝ 363)։ Իհարկե, սոցիալական պայմանները հայ փախստականների՝ բնական է. գործազուրկների՝ պետության «հացվին ապրողների» բանակը ինչո՞ւ մեծացնել սոված երկրներից փախած դատարկ ստամոքսներով։ Առանց այն էլ Բեռլինի պատը քանդելով՝ այդպիսիներից, իրենց ասելով, շատ ունեն)։ Նրանց մուտքը Գերմանիա 3 տարի արգելվում է։ Այս հանգամանքը հաշվի առնելով, մերժվածներն այլ ելք են որոնում՝ մեկ ուրիշ փոքր հարեւան Հոլանդիայում։ Թեեւ համակարգչային ցանցն ընդհանուր է, արագ կհայտնաբերի կեղծիքը, բայց հաջողության հնարավոր տարբերակ կա. շատերն են երկրորդ անգամ ներկայանում ուրիշի անուն-ազգանունով, «փոխում» իրենց կյանքի քաղաքական պատմությունը։ Վերջին շրջանում, ասում են, դաշնակցականի, ղարաբաղցու «մաշված» օրինակներն այլեւս հետաքրքիր չեն, Հայաստանից եկածները ներկայանում են որպես հարեւան հանրապետությունների՝ ադրբեջանական, չեչենական հակամարտության զոհեր։

Քրեական տարրե՞ր, թե՞...

«120 հազար պարոնին գաղթական նախկին ԽՍՀՄ-ից», նոյեմբերի 10-ին 3sat հեռուստաալիքը ծավալուն անդրադարձ արեց՝ լրագրողական օբյեկտիվն այս անգամ քրեական տարրերին էր «հավաքել»։ «Սերգեյ Միխայլով, 38 տարեկան, ռուսական մաֆիայի [illegible] եւ փող է շահում։ Ձերբակալվել է [illegible] Շվեյցարիայում, հարցաքննվում է»։ Ձեւ հագցնում անուն-ազգանունները սղագրել, այնքան շատ են։ Հիմնականում, պատմում է հեռուստահաղորդումը, այս գործն են անում կամ էլ գողացված մեքենաների առեւտուր։ Արտանով զբաղվող ռուս-լեհական ամենամեծ մաֆիան գերմանացիների հետ է համագործակցում։

Հեռուստահաղորդման մեջ «կովկասյան ազգության դեմքեր» կային, բայց դրանց մեջ, բարեբախտաբար, հայ չգտնվեց։

«Ես որեւէ վատ խոսք նրանց մասին չեմ լսել, ի պատասխան մեր հարցման ասում է Ֆելիքս Մամիկոնյանը։ Հայերն օրենքի տեսակետից իրենց լավ են պահում։ Չեմ ասի, թե շատ կարգապահ, բայց օրինախախտի համբավ էլ չունեն։ Այդ պատճառով նաեւ գերմանացիները մեզ հետ հանգիստ համագործակցում են։ Հասկանում են, որ Հայաստանը տնտեսական ծանր վիճակում է, որը փախստականների այստեղ գալու հիմնական պատճառն է»։

Նրանցից շատերը բարձրագույն կրթություն ունեն։ Մասնագիտություններից մեջ հաճախ հանդիպողը երաժշտինն է։ Երեւանի Կոմիտասի կոնսերվատորիայի սաները (կամ ավելի ցածր երաժշտական կրթություն ունեցողները) իրենց մասին դրական կարծիք շատ արագ են ստեղծում. դասական երաժշտության երկրպագու ունկնդիրներն այս երկրում չափազանց շատ են, մի քանի կատարում, թեկուզ փոքրիկ սրահում կամ նեղ ընտանեկան շրջապատում եւ՝ կարելի է բարեկամական ժպիտներ շահել։ Ի՞նչ է տալիս գերմանացու այդ ժպիտը հայ փախստականին, կիմանանք։

Չէ՞ որ եվրոպացիներն ընդհանրապես «անառիթ» ժպտացող են. փողոցում հաճախ են անծանոթներն իրար ողջունելով քայլում։ «Տեսակավորելիս» սեւ մազերն ու աչքերն արդեն հուշում են «ստորակարգել» դուք մեր ցեղից չեք, ինչո՞ւ եք հայտնվել մեր երկրում. եթե սրանք՝ էս ազուլները չլինեին, մեր բյուջեն կբավարարեր «սովետական» գերմանացիներին հոգ տանելու, գործազուրկներին աշխատանքով ապահովելու։ Ուրեմն, բնիկ բարեկամական այս ժպիտը, կարելի է ասել, փախստականին տրված իրավունքն է՝ Գերմանիայի ժլատ արեւի տակ մի փոքր տեղ գրավելու։

Նախկին ԽՍՀՄ-ից (նաեւ սոցիալիստական երկրներից) գաղթածների մեջ մեծ թիվ են կազմում գերմանացիները։ Քիչ չեն նաեւ հրեաները, որոնց հետ այս երկրում ստիպված են հարգանքով վարվել։

Գերմանիայում մնալու, փախստականի կարգավիճակ ստանալու հարգելի միակ պատճառը քաղաքականն է։ Տնտեսական խնդիրներ ունեցող երկրների քաղաքացիներից շատերը քաղաքական պատճառաբանություն հորինելու փոխարեն ընտրում են «այլընտրանքային» տարբերակը՝ ամուսնանում են գերմանացու կամ հրեայի հետ։ Ասիական (արեւելյան) բարքերին խիստ հետեւողներն այստեղ զարմանալիորեն արագ են մոռանում իրենց դավանած նահապետական օրենքները. հարսնացուներ գտնում են փողոցից, դիսկոտեկից... հետո էլ հաճախ մեկուսանում են հարազատ միջավայրից՝ ճանաչողներն ի՞նչ կասեն։

Խառնամուսնությունների խնդիրն, ըստ էության, անտարբեր չի կարող թողնել։ Հայաստանից եկած տղամարդկանցից (նաեւ կանանցից) ոմանք այստեղ «ճարահատ» ամուսնանում են՝ Հայաստանում կին, երեխա թողնելով։ Դրամական օգնություն շատերը չեն զլանում տրամադրել, բայց նախկին կնոջն ու երեխաներին հանդիպելու ցանկությունը [illegible] է։ Մեծ թիվ կազմող այս դեպքերին ավելացնենք ոչ պակաս կարեւոր մեկ ուրիշ խնդիր. սերունդը հնարավո՞ր է հայ պահել խառնամուսնությունների մեծ մասի վկայությամբ՝ ոչ։ Քչերն են, որ տիրապետող լեզվի՝ գերմաներենի կողքին ստիպում են ընտանիքում հայոց լեզուն էլ կիրառել։

«Քաղաքական ապաստան եմ խնդրում»

Օրական ՀՀ 2-3 քաղաքացի գերմանական իշխանություններին սա է ասում

Գերմանիայում գտնվող փախստականների մասին այս երկրորդ հոդվածը միգուցե չգրվեր (առաջինը՝ «Ալիք լույս, ագուլ դարձար», տպագրվել է 1997-ին «Ազգ», 17 հունվար), եթե խնդիրն օրըստօրե այսքան առաձգական չդառնար։ Որքան էլ ազգակցի (կամ համերկրացու) արյունը մեր հանդիպումը դարձնի «հարազատական», միեւնույն է տխրությունը տիրապետող է։ Նախ խիստ դժվար ու դժբախտ ճակատագրեր. շատերը չորս պատն են ծախել, կուշտ փորով անկողին մտնելու հույսով ընտրել են այս հասցեն, ուր ուրիշների պատմելով «գթասիրտ հայացքը շատ է»։ Գթասիրտ ասվածը նմանատիպ հոմանիշների հետ խիստ հարաբերական է (տարբեր երկրներից Գերմանիա հասած փախստականների ահռելի թվերը կարող են վկայել, որ գերմանացիների իրենց երկիրը պահպանելու անհանգստությունը տեղին է, իսկ դրանից ծնված համապատասխան «կոշտ» վարքագիծը հասկանալի)։ Շատերն են կայարանների չոր պատերին գիշերում, հայտնվում Երեւանում իրենց լսած պատմություններից բոլորովին օտար մի միջավայրում, ուր գերմաներենի «աղմուկը» հարվածում է ուղիղ ճակատին՝ տանուլ ես տվել։ Նույն զգացողությունը շատերին չի լքում նաեւ այն ժամանակ, երբ մարդաշատ վայրերից բավականաչափ հեռու կողք-կողքի շարված ուղղանկյուն, տափակ, մաքուր տնակներում բնակվելու իրավունք են ստանում։ Արտաքուստ նրանց տեսքը գաղթականի՝ տեղահանվածի հետ համեմատելի եզրեր չունի։ Ապրելակերպն էլ աստիճանաբար կարող է «շտկվել»։ Անհասանելի, չվերականգնվող միակ բանը միավոր ճանաչվելու անհնարինությունն է։ Կլինի՞ արդյոք, երբ այս մարդկանց ներկայությունը Հայաստանում այնքան կգիտակցվի, որ հայրենիքը կդիմի նրանց վերադարձնել Հայաստան, մեր հողը ձեր հավաքական կարիքն ունի։

Գերմանիա գալու հիմնական պատճառն են, բայց չմոռանանք արտագաղթին նպաստող մեկ ուրիշ հանգամանք էլ՝ մարդու իրավունքները [illegible] վում են Հայաստանում։ Մամուլը [illegible] ողողված է իրավախախտումների ծաղիկ օրինակներով։ 1996-ի [illegible] տեմբերյան դեպքերից հետո սկսված դատավարությունների հայելին եզակի դեպքեր անդրադարձրեց։

1996-ի սեպտեմբերին Հայաստանից Գերմանիա է ներգաղթել 250 հոգի, հոկտեմբերին նրանց թիվն աճել է՝ 284, նոյեմբերին՝ 396։ Դեկտեմբերին աճի միտում չի գրանցվել՝ 271։

Ըստ Բոննում գտնվող ՀՀ դեսպանության տվյալների, այսօր Գերմանիայում խոսվում է 7-10 հազար հայ փախստականի մասին. ստույգ թիվ չի նշվում՝ նրանց ելքն ու մուտքը դեռեւս հստակեցված չէ։

«Մենք չենք կարող փախստականների հետ կապված խնդիրը լուծել, դա գերմանական իշխանությունների հարցն է, պարզաբանում է Գերմանիայում ՀՀ դեսպան (այսօր արդեն նախկին-Ա. Հ.) Ֆելիքս Մամիկոնյանը։ Երբ մարդը հայտնում է, որ ինքն ուզում է փախստականի կարգավիճակ ստանալ, հայտնվում է գերմանական իշխանությունների պաշտպանության տակ։ Եթե Գերմանիան որոշել է նրանց Հայաստան վերադարձնել, դարձյալ ոչինչ չենք կարող անել. որոշողը գերմանական դատարանն է, իսկ դատարանին նույնիսկ գերմանական իշխանությունները չեն կարող ճնշել. պետությունից անկախ է։ Հազար ու մի խնդիր կա նրանց Հայաստան վերադարձնելու գործում։ Գերմանիան վճարում է այդ մարդկանց ճանապարհածախսը, հիմնականում «Հայկական ավիաուղիների» միջոցով են ուղարկում։ Մեզ դիմում են տեխնիկական դժվարությունների դեպքում՝ արդյո՞ք այդ մարդիկ ՀՀ քաղաքացիներ են եւ այլն»։

Պաշտոնական աղբյուրների վկայությամբ, 1996-ին Հայաստանից եկած փախստականների միջին թիվն օրական 2-3 մարդ էր։ Այս տարի թիվը չի նվազել։ Ստիպողաբար վերադարձի դեպքերն էլ շատ են. վերջին տարիներին միայն Հռենոս-Վեստֆալյան երկրամասից Հայաստան է վերադարձել 250-300 ընտանիք։ (Փախստականներին (ազուլներին) տրվող բնակարանները (հայմերը) օրեցօր դատարկվում են։ Ներգաղթի օրենքը խստացնելը ազգային քաղաքականություն դարձած այս երկրի համար։

«96-ի սեպտեմբերի 25-ի դեպքերից հետո անտանելի էր Հայաստանում ապրելն ինձ համար. ոչինչ չէի արել, [illegible] տերի նման Ազատության հրապարակում [illegible] էի բարձրացել։ Մինչեւ [illegible] հասանով Գերմանիա անցնելը վախ ունեի, թե ինձ էլ կբռնեն», ասում է 40-ին մոտ զրուցակիցս, ով մենակ չի անցել սահմանը, կին, 2 երեխա. «եթե մենակ լինեի, անմիջապես կմերժեին, երեխաներին տեսնելով, բերածս քաղաքական պատճառաբանությունը մեր բռնի վերադարձի օրը հետաձգեց»։

«Նրանց անհայտություն է սպասում», փախստականների ճամբարի գերմանացի պաշտոնյայի կանխագուշակումը ընդհանուր առմամբ ճիշտ է։

5 տարի այստեղ բնակվող մի ընտանիքի վերջնական վերադարձի որոշումը օրերս գերմանական դատարանը երկու տարով դարձյալ հետաձգեց։ Բերած պատճառաբանությունը սակավ հանդիպող «տեսակից» էր՝ «ԱՍԱԼԱ-ի անդամ եմ եղել, Հայաստանում կյանքս վտանգված է»։ «Երկու տարի հետո ով մեռնի, ով ողջ մնա։ Բայց դե Հայաստանում էլ նույն անհայտությունը չկա՞ր, վաղը հացի փող ունե՞նք, պարտք խնդրենք», խոստովանում է 50-ամյա «ահաբեկիչը»։

Հայ մյուս ազուլների վկայությամբ, նախորդ տարիներին բանակից խուսափողների մի մասը փախստականի ճակատագիրն էր նախընտրում։ «Հիմա արտագաղթը առավել կմեծանա. ՀՀ իշխանությունների ընդունած վերջին օրենքը ինստիտուտում սովորողներին էլ փախստական կդարձնի», կարծիք են հայտնում Գերմանիայում բնակվողները։ Կարծես թե չեն սխալվում. վերջին շրջանում գերմանացի ոստիկանների՝ հայ թարգմանիչներին դիմելու հաճախ դարձած առիթները ՀՀ-ից արտագաղթի մեծ չափերի մասին են վկայում։

«1000 դոլար պարտք եմ արել, եկել, պատմում է երեւանցի 57-ամյա Կ. Կ.-ն. ճանապարհածախսը՝ 500 դոլար, ամեն մեկիցս Շենգենի հրավերի համար ուզեցին N կոոպերատիվի աշխատողները։ ՀՀ-ում Գերմանիայի դեսպանատունը մերժում է, չի թողնում, մենք Մոսկվայով եկանք։ Աղջիկ ջան, կուսակցություն-կուսակցություն են խաղում, ժողովրդի անունն ո՞վ է տալիս։ Հունիսի սկզբին եղբորս տղայի դիակը բերեցին Ղարաբաղից։ Իմ տղան էլ ծառայեց, եկավ, հիմա հոգեկանը խանգարված է, բանակը բանակ չի։ Երկրորդ տղաս մեկ տարուց դպրոցը կավարտի՝ բանակի ուրվակա-

յրել ես, ասում է 40-ամյա մի կին։ Ես ծնունդս անցա սառած Օդերի վրայով։ Գիշեր էր, սառույցը կոտրվեց. [illegible] նական ցնցումներին ավելացավ. [illegible] լեզու չգիտեինք։ Աշխատելու տեղ [illegible] տեղի՞ց. Հայաստանում ասում էի՝ աղբ կթափեմ։ Եկա, տեսա աղբ թափելն այստեղ պատվով (բարձր վարձատրությունը նկատի ունենք-Ա. Հ.) գործ է, միայն գերմանացուն են տալիս։ Սոցապն ինձ նպաստ է տալիս, ապրում ենք ուրիշի անուն-ազգանունով, հոգեպես մեռած։ Դժվար բան է գաղթականը։ Հայաստանում կամայքի մուրացկան չէի դառնա, էնտեղ էլ կմեռնեի սովից, տարբերությունը սա է»։

Հայաստանի իշխանությունները նպաստո՞ւմ են արտագաղթին

Այս մասին ստիպված ենք մտածել. Երեւանում (նաեւ Մոսկվայում) զանազան տուրիստական գրասենյակներ անարգել գործում են։ Փաստաթղթերի դիմաց որոշակի գումար են վերցնում, տրամադրում նախկին ԽՍՀՄ (արտասահման մեկնելու) կարմիր անձնագիր, հասցնում երկիր, դրանից հետո ինչ ուզում ես արա՝ գլխիդ ճարը տես։

«Չեմ կարծում, թե ՀՀ իշխանությունները նպաստեն, կարծիք է հայտնում Ֆելիքս Մամիկոնյանը։ Կարող եմ ասել, թե կան մարդիկ, որոնք այդ հանգամանքն օգտագործում են՝ փող աշխատում։ Չեմ կարծում, թե դրանք կառավարության հովանավորության տակ գտնվող հիմնարկներ լինեն։ Եթե կառավարությունը նպաստեր, մեզ համապատասխան հրահանգներ կտրվեին. ասենք՝ օգնել, որ նրանք մնան Գերմանիայում։ Նպաստելու միտում չունենք։ Փախստականների հետ հանդիպել ենք, գիտեք ինչքան են հայհոյում ՀՀ դեսպանատանը, որ խոչընդոտում է իրենց Գերմանիայում մնալը»։

«Շատ լավ էլ ուզում են, որ մենք տուն ու տեղ թողնենք, օտարության ճամփան բռնենք՝ մեր գլուխը պահենք։ Ինչքան դատարկ ստամոքս, պարապ ձեռք քիչ լինի, էդքան դժգոհողների բանակը կպակասի, ղեկավարությունն էլ կասի՝ տես, ուրեմն գործ արեցի»։ Փախստականի կարգավիճակը ճակատագիր ընտրած 40-ամյա տղամարդու կարծիքին ես հակափաստարկ չունեմ։ Ո՞վ ունի պատասխան։

ԱՆԱՀԻՏ Հ[illegible]ՓՅԱՆ
Գերմանիա

(Sidebar)

Վեմ, նրա հետ կամուսնանամ։ Մտածում եմ, Հայաստանից մեկն էլ կգա, կփրկվի, ծնողներին էլ էստեղից բան-ման կուղարկի, կպահի։ Ես հիմա չեմ Տ. Հ.-ի նման՝ ամուսնացավ 5 երեխատեր մի հրեուհու հետ, որ մնա»։

Կառավարությունը միջոցներ չի խնայում փախստականներին վերադարձնելու հարցում։ Հունիսի 10-ին Դյուսելդորֆ-Երեւան հայաստանցի 75 փախստական վերադարձնող հատուկ ինքնաթիռը եզակի չի լինելու, ասում են։ Փակ տարածքից, զինվորների ուղեկցությամբ թռիչքը հաջորդել է օրեր առաջ կատարվածին։ Հայաստանցի ազգությամբ քուրդ 23 փախստական ԳԴՀ-ում փախստականի կարգավիճակ ստանալու մերժումից հետո, բողոքի ցույց են արել Բոննի ԱՄՆ դեսպանատան առջեւ՝ կեցության իրավունք հայցելով այդ երկրում։ Մեկը նույնիսկ ծայրահեղ միջոցի է դիմել՝ վրան բենզին է լցրել, սպառնացել հրկիզվել, եթե Միացյալ Նահանգների դեսպանատունն էլ մերժի։

Մեկ ուրիշ դեպք էլ նույն ինքնաթիռով բռնի վերադարձվողների կյանքից. ազուլների հայմ ժամանած ոստիկանը ինքն էլ բժիշկ է կանչել՝ տեղահանվելու լուրն առնելուն պես դանակը որովայնը խրած հայ փախստականի համար։

...նը աչքերիս առաջ է։ Ոչ մեկս աշխատանք չունի. էստեղից առնել, էնտեղ ծախելով ինչքա՞ն տուն պահես։ Բանվորի ձեռքը ինչքա՞ն պարապ մնա։ Հեռախոսը 6 անգամ թանկացրեց, էներգիայի վարձը վաղը-մյուսին նորից կավելանա, հացի թանկությունը համբերության բաժակը լցրեց։ Բոլորը բոլորին պարտք են։ Կարծում ես, սիրտս չի՞ ցավում, որ Երեւանը դատարկվում է, փոխարենը պարսիկ ու թուրք են լցվում, բայց ի՞նչ անես։ Հարց ես տալիս՝ ինչո՞ւ ես եկել։ Իշխանություններին տվող հարցդ ինձ ինչո՞ւ ես տալիս։ Նույն բանը ինձ լիբանանահայն ու թուրքահայն ասացին։ Ես էլ իրենց թե՝ էքան ժամանակ երկիրը մենք ենք պահել, հիմի հերթը ձերն է»։

«Ինչ լինի կանեմ, մենակ թե հետ չուղարկեն»։ Դատարանի սպասասրահում մեզ հանդիպած մեկ ուրիշ երեւանցի աղաչում էր քաղաքական որեւէ պատճառաբանություն հուշել։ «Եթե ասեն՝ մերժում ենք, կմեռնեմ։ Աշխատանք գտնելու ո՞ր հույսով հայրենիք վերադառնամ։ Չէ, չեմ սիրում Հայաստանը, ինքը մեզ՝ իշխանություն չունեցողներիս սիրո՞ւմ է»։

«Հոգեբանորեն հեշտ չէ վերադառնալ այնտեղ, ուր բոլոր կամուրջներն...

Դիմակներ՝ առանց լրագրողական ռետուշի

Ֆրանկֆուրտի օդակայանում Երեւան թռչող ուղեւորներից մեկի դեմքը ծանոթ էր։ Օրեր առաջ 50-ամյա տիկին Նազիկին հանդիպել էինք Բոննի ՀՀ դեսպանատանը։ «Անի» հյուրանոցում ամբողջի համար 950 դոլար մուծեցի։ Իտալիայի ուղեգիր առա։ Մոսկվայում գնացք նստեցինք, Մոսկվա-Մադրիդը Գերմանիայով է անցնում, իջանք։ Ուզում էի Գերմանիան տեսնել, ասացի՝ մի քանի օր է, ման կգամ, տուն կգնամ։ Անծանոթս կորցրեցի, բախտիցս Երեւանի մեր հարեւանին տեսա, Գերմանիայում է ապրում, ինձ տեսավ, տուն տարավ», պատմում էր, ու մեկ էլ փղձկաց, անկեղծացավ՝ «ճիշտն ասե՞մ, զգում եմ, որ իմ տեղը չի, թեպետ 3-4 օր է այստեղ եմ։ Լեղապարկիս մեջ քար կա, գրիժան Երեւանում 500 դոլարով են վիրահատում, ինձնից 1500 դոլար ուզեցին, որտեղի՞ց տայի։ Երկու տղա ունեմ, երկուսն էլ բանակում են։ Տանս եղածը ծախեցի, փորձառուները խելք սովորեցրին, թե կգնաս, կհանձնվես, Կարմիր խաչը վիրահատությունդ ձրի կանի։ Հիմի ուզում եմ Հայաստան գնամ, փող չունեմ»։ Հայաստանից եկած իրենց խմբի մյուս 15 անդամներից տիկին Նազիկը լուր չուներ՝ «իրենց կարծեմ թե երկիրը դուր եկավ...»։

Ընդհանրապես ավելորդ հարց է՝ Երեւանին, Հայաստանին կարոտե՞լ եք։ Նրանց՝ Հայաստանից եկածների դժվար ճակատագրերում կարոտ կոչվածը քաղաքական ու տնտեսական ճգնաժամերի թանձր մշուշով չի աղոտանում։ «Ինչո՞ւ եկար» հարցիս Երեւանի համալսարանն ավարտած երիտասարդ ֆիզիկոսի պատասխանն ընդհանրացնող կարելի է համարել՝ աշխատանք չունեի։ «Քաղաքական պատճառաբանությո՞ւն հորինեցիր»։ «Ոչ, մեկին փող տվեցի, հետո գրանցվեց իբր ամուսնացանք։ Հիմա որ Հայաստանից աղջիկ գտնեմ, կբաժանվեմ, նրա հետ կամուսնանամ...»

ԱԶԳ

միջազգային

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Լոնդոնը իսլամիստների միջազգային կենտրոն

Եգիպտացի իսլամիստ Յասեր ալ Սիրին վերջին տարիներին կռվախնձոր է դարձել Կահիրեի եւ Լոնդոնի միջեւ։ Նա համարվում է արմատական «Նվաճման նոր ավանգարդ» կազմակերպության հիմնադիրը, ղեկավարն ու ֆինանսավորողը եւ Եգիպտոսի ռազմական ատյանի կողմից հեռակա կարգով դատապարտվել է մահվան։ Նրան մեղադրում են Եգիպտոսի նախկին վարչապետ Աթեֆ Սեդկիի դեմ 1993 թ. կազմակերպված մահափորձին մասնակցելու մեջ։ Այն ժամանակ զոհվել էր 5 տարեկան մի աղջնակ։ Յասեր ալ Սիրին հայտարարում է, թե ինքը չի մասնակցել այդ մահափորձին։ Լոնդոնում, որտեղ Յասեր ալ Սիրին բնակվում է 1994 թ.-ից ստանալով փախստականի իր կարգավիճակի հաստատումը, նա արդեն հիմնել է Իսլամական հետազոտությունների կենտրոն, որը, ինչպես պնդում է Եգիպտոսի կառավարությունը, իրականում «Նվաճման նոր ավանգարդի» քողարկված տեսակն է։

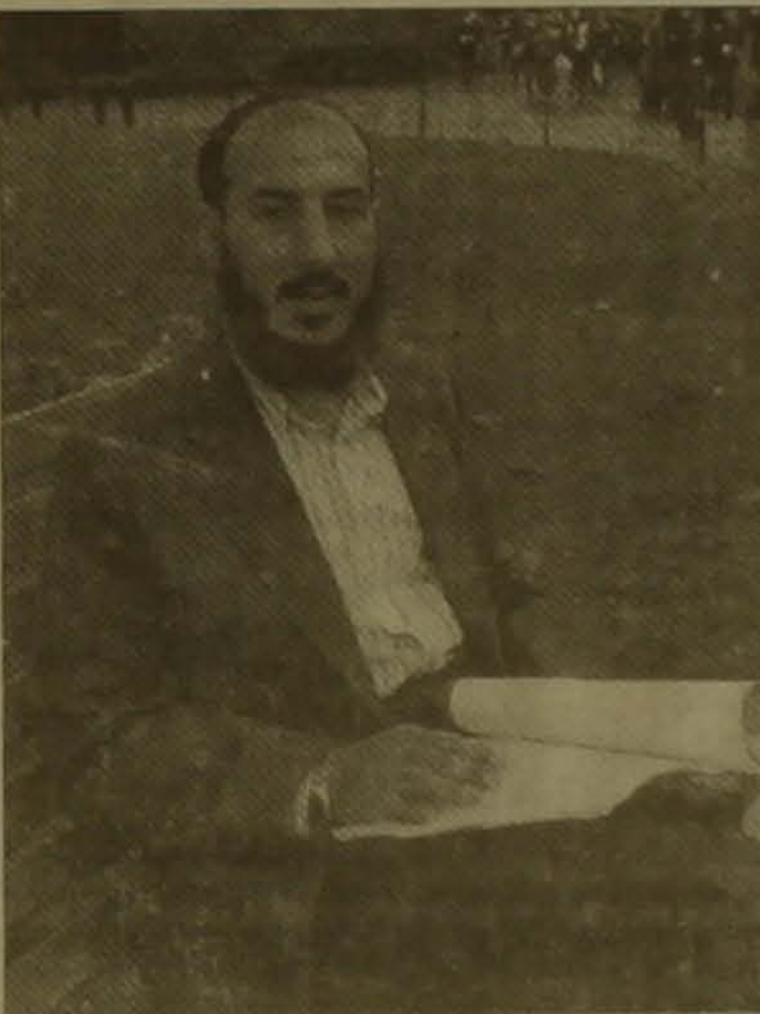

Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը մասնավորապես նրան նկատի ուներ եւ Լուքսորում կատարված ահաբեկչությունից մի քանի օր հետո նոյեմբերի 23-ին, հայտարարեց «Այդ ահաբեկիչները բոլորն էլ մարդասպաններ ու խարդախներ են, որոնք վայելում են Անգլիայի պաշտպանությունը։ Նրանք ապրում են Անգլիայում եւ այլ երկրներում, որտեղ միջոցներ են հավաքագրում եւ մահափորձեր ծրագրում Աֆղանստանում ապրողների հետ մեկտեղ»։ Մի քանի օր անց Եգիպտոսի տեղեկատվական ծառայությունները հրապարակեցին իշխանությունների կողմից որոնվող 14 իսլամիստ ահաբեկիչների ցանկը, որոնք «ներկայումս ապահով ապաստան են գտել օտար երկրների որոշ մայրաքաղաքներում»։ Նրանցից երկուսը բնակվում են Լոնդոնում։ Յասեր ալ Սիրին այդ երկուսից մեկն է։

Մուբարաքի զայրույթն առանձնապես չհուզեց Մեծ Բրիտանիայի մամուլին եւ իշխանություններին, որոնք հավատարիմ են մնում ապաստանի ավանդույթին։ Դեռ միջնադարում Բրիտանիայում ապաստան գտան հրեաները, 17-րդ դարում ֆրանսիացի հուգենոտները, ավելի ուշ ազգայնականները, 19-20-րդ դարերի հեղափոխականներն ու ժողովրդավարները։ Անգլիայում ապաստան են գտել մասնավորապես, Մարքսը, Էնգելսը, Լենինը եւ ուրիշներ։ Օրերս Բրիտանիայի արտգործնախարարության խոսնակը Մուբարաքի զայրալի հայտարարությանը պատասխանեց հետեւյալ խոսքերով. «Մենք չենք պաշտպանում ահաբեկիչներին եւ անվերապահորեն դատապարտում ենք ահաբեկչության բոլոր ձեւերը»։ Այդուհանդերձ, Յասեր ալ Սիրին Լուքսորի ահաբեկչությունից հետո հայտարարեց, թե Եգիպտոսի վարչակարգի վարքագիծն արդարացնում է բռնության գործադրումը»։ Նա թեեւ ձեւականորեն դատապարտեց անզեն եւ անմեղ մարդկանց սպանությունը, որը «դեմ է իսլամի սկզբունքներին», այդուհանդերձ, չմոռացավ ավելացնել, որ «Լուքսորը Մուբարաքի քաղաքականության ծախողման տրամաբանական հետեւանքն է»։

Արաբական երկրների բազմաթիվ ընդդիմադիրների ապաստան տված լինելու համար հաճախ քննադատվող Մեծ Բրիտանիան խոստանում է խստացնել իր օրենսդրությունը։ Վարչապետ Թոնի Բլերի կառավարությունը մտադիր է նոր օրինագիծ ներկայացնել խորհրդարան, սակայն ներքգործնախարար Ջեկ Սթրոուն առաջարկում է զգույշ լինել՝ նշելով հարավաֆրիկյան հանրապետության նախագահ Նելսոն Մանդելայի օրինակը։ «Մենք ազատ հասարակություն ենք։ Չմոռանանք, որ այսօր ահաբեկիչ համարվող մեկը վաղը կարող է բացահայտվել որպես ազատության մարտիկ», նշում է նա։

Բրիտանիայի ներկա օրենքները համապատասխանում են փախստականներին վերաբերող ՄԱԿ-ի միջազգային պահանջներին, որոնց համաձայն ապաստան ստացողը «օգտվում է քաղաքացիական նույն իրավունքներից, մասնավորապես խոսքի ազատությունից»։ Անգլիայում քաղաքական ապաստան ստացած անձինք նաեւ սոցիալական օգնություն են ստանում։ Պատահական չէ, որ Լոնդոնը, սիրիացի արմատական շեյխ Օմար Բաքրիի բնութագրմամբ, դարձել է «իսլամիստական շարժումների համաշխարհային կենտրոն»։ Ինչպես նշում է «Էքսպրես» հանդեսը, Անգլիայի մայրաքաղաքում գործում են իսլամիստների բազմաթիվ կազմակերպություններ, որոնք ամեն ուրբաթ թռուցիկներ եւ հանդեսներ են բաժանում մզկիթների մուտքերի մոտ։

Արմատականներից եւ ահաբեկիչներից շատերը չարաշահում են հյուրընկալության օրենքները։ Այսպես, վերոհիշյալ Օմար Բաքրին, որը «Ալ Մուհաջիրուն» («Տարագիր») կազմակերպության հիմնադիրն է, մեծապես ելույթներ է ունենում Լոնդոնի Հայդ Պարկում [illegible] 1996 թ. [illegible] մասնավորապես խոստացավ «իսլամի դրոշը ծածանել Անգլիայի վարչապետարանի վրա եւ ամբողջ աշխարհում»։ Լոնդոնում արաբերեն ավելի շատ թերթեր են հրատարակվում, քան մնացյալ աշխարհում։ Այս տարվա նոյեմբերի կեսերին իսլամական 250 կազմակերպություն էր հարում նորաստեղծ «Բրիտանիայի մահմեդական խորհրդին», որը ներկայացնում է Մեծ Բրիտանիայի մահմեդականների շահերը։ Այդ երկրի 1,5 մլն մահմեդականներից 610 հազարը պակիստանցիներ են։ Մարդու իրավունքների վերաբերյալ լոնդոնաբնակ իսլամիստների պատկերացումները հաճախ խիստ տարբերվում են բրիտանացիների ավանդական պատկերացումներից։ Պատահական չէ, որ վերջերս Մեծ Բրիտանիայում ավելի ու ավելի հաճախ կարելի է լսել նաեւ հակաիսլամական արտահայտություններ։

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵԲԻՐՅԱՆԸ

Վրաստանը եւ Ռումինիան կկապվեն ծովային տրանսպորտային միջոցներով

Ռումինիան նույնպես նավթային մրցավազքի մեջ է

Ռումինիան եւ Վրաստանը պատրաստ են առավելագույնս օգտագործել իրենց տնտեսական ներուժը Եվրոպայի եւ Ասիայի միջեւ ծովային տրանսպորտային միջանցքների գործարկման համար։ Երկու երկրները իրենց տնտեսությունների համար առաջնային են համարում էներգառեսուրսների տեղափոխումը Սեւ ծովով Կենտրոնական Ասիա։

Էդ. Շեւարդնաձեի Բուխարեստ այցելության ընթացքում Վրաստանի եւ Ռումինիայի նախագահների ստորագրած համատեղ հայտարարությունում նշվում է ամենակարճ ժամանակաընթացքում Կոնստանցա-Փոթի, Կոնստանցա-Բաթում նավահանգիստների միջեւ բեռնափոխադրումների մշտական ծովային ուղի բացելու անհրաժեշտությունը։

Էմիլ Կոնստանտինեսկուի խոսքերով, Ռումինիան շահագրգռված է տրանսպորտային կապիտալի ներգրավմամբ երկրի նավթի եւ գազի պաշարների համատեղ օգտագործման եւ զարգացման նպատակով։ Արդեն մի քանի օտարերկրյա ընկերություններ համաձայնություն է ստացվել, որոնք նախաձեռնելու են նավթի զտման եւ տեղական ու դրսի շուկաներում վաճառքի կազմակերպման աշխատանքները։ Վրաստանի նախագահի այցի հետ համաժամանակ Բուխարեստում կնքվեց ռումինա-ամերիկյան «Բլեք Սիի LPG Ռոմանիա» խառը ընկերության ստեղծման պայմանագիրը, որի առաջարկված ծրագրերի իրականացման համար ամերիկյան կողմը մտադիր է ներդնել 180 մլն դոլար։

Բացի այդ, Ռումինիան մտադրվել է որպես նախաձեռնող կողմ հանդես գալ 1993 թ. սեւծովյան տարածաշրջանում տնտեսական համագործակցության համաձայնագիրը ստորագրած 11 երկրների փոքր բիզնեսի ձեռնարկությունների տնտեսական կապերի հարցերում։ Այս առիթով հաջորդ տարվա մայիսին տարածաշրջանի խորհրդարանականների հանդիպման ժամանակ Ռումինիան առաջարկելու է ստեղծել ազատ առեւտրի գոտի ընդհանուր շուկա ներգրավելով միջին եւ փոքր բիզնեսի ասպարեզը։ Ընդ որում տնտեսական համագործակցությունն իրականացվելու է վերոհիշյալ երկրների առեւտրի պալատների միջոցով, տեղեկացնում է «Ֆինանսովիե իզվեստիա» թերթը։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Ադրբեջանի նավթը փակում է Արեւմուտքի աչքերը

Արեւմտյան քաղաքական գործիչները եւ գործարար շրջանակները, տարվելով Ադրբեջանի նավթային գործոնով, մոռացության են մատնել բազմաթիվ այլ համամարդկային արժեքներ, գրում է գերմանական «Զյուդ դոյչե ցայթունգ» թերթը, որը 3 հոդված ընդգրկող մի ամբողջ էջ է նվիրել Ադրբեջանին։

«Ազատություն» ռադիոկայանը, վկայակոչելով թերթը, հաղորդում է, որ Կասպից ծովի ընդերքում կա 1 մլրդ. տոննայից ավելի նավթ՝ այնքան, որքան ողջ Հյուսիսային ծովում, երբ սկսվեց դրա շահագործումը։ Իսկ լավատեսները, որոնց թիվը շատ է Բաքվում, ասում են, թե ադրբեջանական ափին ենթադրվածից 10 անգամ ավելի նավթ կա, որը կբավարարեր ԱՄՆ-ի 30 տարվա պահանջները։ Սա է պատճառը, որ ԱՄՆ-ը ԽՍՀՄ-ի ողջ ժառանգությունից ամենամեծ ուշադրությունը Բաքվի վրա է կենտրոնացրել՝ անտեսելով հայկական ազդեցիկ լոբբիի ոխերիմ թշնամանքը, գրում է թերթի թղթակից Քոյդըլը։

Արեւմուտքը երեք նպատակ է հետապնդում այստեղ։ Առաջին՝ նոր հանքերով փոխարինել Հյուսիսային ծովի սպառված պաշարները։ Երկրորդ՝ ազատվել մերձավորարեւելյան ավանդական մատակարարների սպառնալից կախվածությունից։ Երրորդ՝ նվազեցնել Ռուսաստանի գերիշխանությունը տարածաշրջանում։

Այսօր 8 հազար մարդուց բաղկացած Բաքվի արտասահմանյան բնակչությունը հույս ունի շահույթ ստանալ նավթի խորքը ոսկու ավազանից։ ԱՄՆ Սենատի ժամանակին սառը պատերազմ վարողները զգուշացնում են Ալիեւին, հիշեցնելով նրա անցյալը՝ ԿԳԲ-ի շեֆ, ԿԿ քարտուղար, Բրեժնեւի սիրելի, Գորբաչովի կողմից մեղադրված որպես մաֆիայի հետ կապեր ունեցող, այնինչ Ալիեւն այսօր այնքան է հզորացել, այնքան ինքնիշխան է դարձել, որ ազդագրերում իրեն «ազգի ծառա գող արեւ» է կոչում։ Արեւմուտքը աչք է փակել Ադրբեջանում կատարվող խախտումների վրա։ Արտասահմանցի դիվանագետներն ու բիզնեսմենները միայն կամենում են նավթահանքերի եւ խողովակաշարերի մասին խոսել եւ զրույցը կաղապարել Ադրբեջանում Ալիեւի ստեղծած կայունության մասին պնդումներով, գրում է թերթը։

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

Սեւծովյան նեղուցները ռադարների համակարգով զինելու մրցույթ

ԱՆԿԱՐԱ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Թուրքիան հունվարին սեւծովյան նեղուցների գոտին ռադարների համակարգով հանդերձելու հայտամրցույթ է անցկացնելու։ Մրցույթին կմասնակցեն շուրջ 40 տեղական եւ արտասահմանյան ֆիրմաներ, իսկ նրա արդյունքները կիրառվելու մայիսին։ Ռադարները նախատեսվում է տեղակայել եկող տարվա վերջերին Բոսֆորի եւ Դարդանելի 24 կետերում։ Նախագծի արժեքը 100 միլիոն դոլար է։

Նավագնացության վերահսկման այդ համակարգի շնորհիվ, տեղի փորձագետների կարծիքով, Բոսֆորի ափերին փռված Ստամբուլի իշխանությունները լրիվ պաշտպանված կլինեն նրանով անցնող նավերի տեխնիկական բնութագրերի մասին, եւ այդ նավերը դեռ նեղուցից 20 մղոն հեռավորության վրա կնախազգուշացվեն, թե ինչ արագությամբ եւ ինչ կարգով պետք է ընթանան դեպի Մարմարա ծով։ Այդ ամենը, պնդում են թուրքերը, թույլ կտա նվազեցնել վթարների առաջացման վտանգը։

Տեղի պաշտոնական ներկայացուցիչները բազմիցս հայտարարել են, թե Թուրքիան թույլ չի տա Բոսֆորով եւ Դարդանելով նավթ տեղափոխել նեղուցների թողունակությունը գերազանցող ծավալներով։ Ընդսմին ընդգծվում էր, որ ամենաաշխույժ համաշխարհային մայրուղիներից մեկով նավագնացության խնդիրները Թուրքիայում լուծում են ի շահ բնապահպանության, այլ ոչ թե տնտեսության ու քաղաքականության. այդ առնչությամբ իբր նշանակություն չունի, թե ո՛ր երկրից է փոխադրվելու նավթը։

ՄԱՀ-ը ԱՄՆ-ից աջակցություն չստացավ

Ինչպես տեղակացնում է Ֆրանկֆուրտերը, Վաշինգտոնը մերժել է Միջազգային արժութային հիմնադրամի տնօրեն Միշել Կամդեսյուի՝ ֆոնդի սեփական միջոցները մեծացնելու առաջարկը։

Դեկտեմբերին Կամդեսյուն իր ելույթներից մեկում նշել էր, որ նախաձեռնել է ՄԱՀ-ի սեփական կապիտալը մեծացնել 70 տոկոսով (մոտ 160 մլրդ դոլար)՝ բացատրելով Հարավային Կորեային անհրաժեշտ 57 մլրդ դոլար ընդհանուր ծավալով աննախադեպ միջազգային օգնությամբ, որից 21 մլրդ-ը ՄԱՀ-ի վարկերի հաշվին է նախատեսված։

Խնդրի լուծումը էապես կախված է հիմնադրամի գլխավոր բաժնետեր Միացյալ Նահանգներից, որը ՄԱՀ-ի տնօրենների խորհրդում ունի 17,5 տոկոս ձայնի իրավունք։ ԱՄՆ-ի ֆինանսների նախարարի կարծիքով, սեպտեմբերին Հոնկոնգում ստացված համաձայնությունը՝ 45 տոկոսով մեծացնելու ՄԱՀ-ի կապիտալը, բավարար է Հարավային Կորեային անհրաժեշտ անհապաղ օգնության համար։ Նմանօրինակ կարծր դիրք է գրավել նաեւ Գերմանիան (4,8 տոկոս ձայն)։

Արեւելյան Ասիայի ֆինանսական ճգնաժամի սկզբից ՄԱՀ-ը արդեն 4 մլրդ դոլար է հատկացրել Տայլանդին, 10,14 մլրդ՝ Ինդոնեզիային, իսկ հունվարի 8-ի դրությամբ Հարավային Կորեան արդեն ստացած կլինի իրեն հասնելիք 21 մլրդ դոլար վարկի 52 տոկոսը։

ԱՐ. Մ.

Կոսովոն որոշեց նախագահական ընտրություններ անցկացնել

24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Սերբական Կոսովո երկրամասի ալբանացիները մարտահրավեր նետեցին Բելգրադի կենտրոնական իշխանություններին։ Կոսովոյի էթնիկ ալբանացիներին ներկայացնող հիմնական քաղաքական կուսակցության՝ Կոսովոյի դեմոկրատական լիգայի առաջնորդ Իբրահիմ Ռուգովան հայտարարեց, թե հաջորդ տարվա մարտի 22-ին տեղի կունենան Կոսովոյի նախագահի ընտրությունները։ Իբրահիմ Ռուգովան լրագրողներին հայտնեց, որ էթնիկ ալբանացիներին ներկայացնող քաղաքական կուսակցություններն այս որոշումն ընդունել են դեկտեմբերի 23-ին։ Կոսովոյի դեմոկրատական լիգայի առաջնորդն ալբանացիներին կոչ արեց ակտիվորեն մասնակցել այդ ընտրություններին։ Ալբանացիները կազմում են Կոսովոյի բնակչության 90 տոկոսը։ 89 թվականին Սերբիայի կենտրոնական իշխանությունները լուծարել են Կոսովոյի ինքնավարությունը։

Մանչեստր. Ծննդյան տոների պուդինգները չվերթերի ձգձգման պատճառ

ԼՈՆԴՈՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ծննդյան տոների անգլիական ավանդական պուդինգները Մանչեստրի միջազգային օդանավակայանում անհավանական խառնաշփոթության եւ չվերթների ձգձգման պատճառ դարձան։ Վերջերս այստեղ տեղադրված պայթուցիկ նյութերի հայտնաբերման գերժամանակակից դետեկտորային սարքավորումը սկսել է պուդինգներից՝ դրանք համարելով որպես ինքնաշեն տարվող ռումբեր։ Դրա հետեւանքով օդանավակայանի բոլոր [illegible] ծառայությունները սկսել են ձեռքով ստուգել ուղեբեռները եւ գտնել յուրաքանչյուր պուդինգը։ Ըստ մասնագետների տվյալների, անգլիական պուդինգի խտությունը համապատասխանում է պլաստիկային հիմքի վրա պատրաստված Սեմտեքսյու պայթուցիկ նյութին, որը լայնորեն օգտագործում են միջազգային ահաբեկիչները։

ԱԶԳ

Սփյուռք

Վարդան Մալյան. անխոնջ հայորդին

Ճանաչենք սփյուռքի մտավորական գործիչներին

Հայ սփյուռքը պատմական դաժան իրողություն է, որի յուրաքանչյուր անդամ օտար ափերում իր իսկ ծնունդով հայ գողգոթայից վերապրումի ու վերահառնման վկայություն է: Նրանցից մեկն է կիպրոսահայ Վարդան Մալյանը: Դեռ պատանի, Վարդանը որպես թարգմանիչ աշխատանքի է անցնում Կիպրոսի բրիտանական գրասենյակում. հունարենից՝ թուրքերեն, անգլերենով, միաժամանակ հակված իր նախասիրություններին՝ լուսանկարչության, կինեմատոգրաֆիայի ասպարեզներում: Ապա Կիպրոսի անգլիական կառավարության ընծեռած հնարավորությամբ մեկնում է Անգլիա՝ ուսումը շարունակելու իրավագիտության բնագավառում: Այստեղ էլ մասնակցում է քոլեջի մշակութային մասնաճյուղի դասընթացներին՝ բեմի տեխնիկական ճյուղը նախընտրելով: Շնորհիվ բազմահմտության, շուտով, ի գնահատանս աշխատանքի է անցնում BBC-ի հեռուստառադիոյում եւ Պաղեստինի հիմնահարցի ծավալման շրջանում, բազմաթիվ թղթակիցների շարքում, զբաղվում է իրավիճակի լուսաբանությամբ: Աշխատում է Կիպրոսում, Պաղեստինում, Եգիպտոսում, Հորդանանում, Լիբանանում, Լիբիայում: 50-ականներին, որպես ավագ թղթակից եւ օպերատոր արժեքավոր հաղորդումներ է պատրաստում Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքում, բավականին դյուրավ, քանզի գիտեր հայերեն, հունարեն, անգլերեն, ֆրանսերեն, իսպաներեն, գերմաներեն, պարսկերեն, արաբերեն: Միաժամանակ, զվարճալի ծրագրերի ու միջոցառումների կազմակերպման պատասխանատուն էր:

Աշխատանքի նույն ծավալով Մալյանը եղել է նաեւ Հեռավոր Արեւելքում, Մալդիվյան կղզիներում (Հնդկական օվկիանոս), Սինգապուրում, Հոնկոնգում, Մալայզյան թերակղզում [illegible] է. թերեւս այն փաստը, որ աշխատանքային ուղեւորությունները վավերացնող 32 անձնագիր ունի եւ միշտ սեւեռուն հետեւում էր իր համասփյուռ ժողովրդի կենաց մանրամասներին: Ամենուր հաճախում էր բազում սեմինարների ու կոնֆերանսների, ուսումնասիրում զանազան կազմակերպությունների գործունեությունը, որպես լրագրող տեղեկատվություն քաղելով ներթափանցում էր այդ գործունեության ոլորտներ, առկա հնարավորությունները խորապես ծառայեցնելու համար Հայոց ցեղասպանության, պատմական անարդարության դեմ ծառացած Հայ դատի իրողության համահանրայնացմանը, հետեւաբար, եւ ճանաչմանը: Իրավամբ, պատահական չէ, որ այսօր Վարդան Մալյանն անդամ է Human Rights (Helsinki) խմբին (Մարդու իրավունքների խումբ–Հելսինկի), Christian Solidarity-ին (Քրիստոնեական համերաշխություն), Amnesti International-ին (Միջազգային համաներում) դիտորդի կարգավիճակով: Minority rights-ին (Փոքրամասնությունների իրավունքների խումբ–Մեծ Բրիտանիա) անդամագրվել է իր իսկ արտահայտությամբ. «Հուսալով պաշտպանել կիպրահայությանը, եթե երբեւէ նրանք խնդիր ունենան»:

Որդիների հետ ձեռնարկել է «Միջին Արեւելքի եւ Մերձավոր Արեւելքի հայկական հետազոտական կենտրոնի (ՍՊԸ) հիմնադրումը, որի մեմորանդումը (ծրագիր) 1995 թ. դրությամբ առկա է հունարենով, այսօր արդեն եւ հայերեն թարգմանությամբ՝ անգլերենից, շնորհիվ իր լիազոր-ներկայացուցիչ Համիկ Համբարյանի շնորհակալ ջանքերի: Կենտրոնը գրանցված է Կիպրոսի օրենսգրքի թիվ 113 օրենքի 15 (1) կետի համաձայն, E72939 համարով, որպես երաշխավորված, անշահույթ, բարեգործական ընկերություն, Կիպրոսի կառավարության աջակցությամբ եւ հովանու ներքո: Այն ունի երեք գրասենյակ՝ Նիկոսիայում, Լառնակայում, Լիմասոլում, 11 նվիրյալ անդամներով, որոնցից մեկը հույն է (ոչ ինքնանպատակ, այստեղ չի արգելվում համախոհ այլազգիների գործունեությունը):

Կազմակերպության հիմնանպատակն է համահանրայնացնել հայ ժողովրդի անցյալի պատմամշակութագիտական գանձավանդը.

Կենտրոնի խնդիրներից կարեւորագույնը համարում է աջակցությունը հայրենիքին, արցախյան հիմնահարցի հանգուցալուծմանը՝ հոգուս արցախահայության:

Մալյանը ճանաչված անուն է Կիպրոսում եւ իր ծանրակշիռ խոսքն ու դիրքն ունի այնտեղ: Երկրի մշակութային փոխանակությունների հանձնաժողովի անդամ է, «Կիպրոսի պատմաճարտարապետական հուշարձանների պահպանության հանձնաժողովում» եւ այլն: Կառավարության կրթության նախարարության մշակույթի բաժանմունքն իր բազմավաստակ ու մեծարգո խաղաղացուն նշանակել է Կիպրոսի փառատոների հանձնաժողովի պատվավոր անդամ, տեխնիկական հարցերով նա նաեւ միջազգային արվեստի տարբեր փառատոների կազմակերպման ու ներկայացման խորհրդատուն է:

Անուրաց հեղինակության շնորհիվ նրան հաջողվել է արդեն Կիպրոսի կառավարության ֆինանսավորմամբ իրականացնել պրոֆ. Դոնալդի եւ տիկ. Միլլերի (Դուրյան) «Վերապրողների» թարգմանությունն անգլերենից հունարեն (հայոց ցեղասպանության արծարծումը), Ֆոգինի՝ Իոաննիսայի աշխատասիրությամբ:

Ուշագրավ են Մալյանի առնչությունները եվրամիության հիմնադիր ավագ անդամների հետ, որոնք ողջունում են ՄԱ եւ ՄԱ հայկական հետազոտական կենտրոնի հիմնումը, ի թիվս այնպիսի միջազգային կազմակերպությունների, ինչպիսիք են UNESCO-ն, Amnesty International-ը, Minority Rights-ը (UK), Human Rights (Helsinki) group-ը եւ Christian Solidarity International-ը:

Ճանաչենք եւ ողջունենք մեր պատվարժան հայրենակցին, թեեւ ուշացումով, աջակցենք համագործակցությամբ, որ արգասավոր լինի նախաձեռնումը:

ԿԱՐԻՆԵ ԱՎԱԳՅԱՆ
Հայաստանի պատմության պետական թանգարանի առաջատար գիտաշխատող

ՀԻՇԱՏԱԿԻ ՏՈՒՐՔ

Իմ երգին կարօտով

Տարելիցները միշտ դառն խորհրդածութիւններու կը մղեն: Յիսնամեակ արդէն Գուրգէն Ալեմշահի մահուան: Նաեւ իննսունամեակ իր ծննդեան: Բայց, դժուար է երեւակայել Գուրգէնը ծերունի: Անոնք որոնք դժբախտութիւնն ունեցած են երիտասարդ մեռնելու, բախտը կ՚ունենան նաեւ միշտ երիտասարդ մնալու ողջերու յիշողութեան մէջ:

Տարիներու երկայնքին նուազեցաւ զինք ճանչցողներու թիւը: Հաւանաբար, Սիփան-Կոմիտաս երգչախումբի ներկայ անդամներէն ոչ ոք մնացած է որ երգած ըլլայ իր ճիպոտի տակ: Զինք յիշողներն ալ կը պակսին: Անոնք գացին, միացան իրեն ու մեզ թողուցին քիչ մը աւելի առանձին:

Առանձին մեր անոյշ յիշատակներով, հին օրերու կարօտով, թերեւս ոչ անցեալապաշտութեամբ մը: Տարիքի՞ հարց: Գուցէ: Բայց, մանաւանդ այն պատճառով, որ հասած ենք ժամանակաշրջանի մը, ուր օրն ի բուն, պարանցիկ-ճաշերու թէ ձայնասփիւռի հայկական կայաններէն մեզի կը հրամցուին որպէս «հայ երգ» թրքավարի այլանդակութիւններ, որոնք ժամանակի ընթացքին յաջողեցան խաթարել մեր գաթուղին ճաշակն ալ:

Գուրգէն Ալեմշահ չէր ծածկեր որ ինչ որ հայկական էր իր ստեղծագործութիւններուն մէջ, կը պարտէր Կոմիտասին, որու մասին, կը գրէր, ի մէջ այլոց. «...Կոմիտասի մեծագոյն արժէքը իր դաշնաւորման մէջ է: գտած է հայ երաժշտութեան երակը եւ հարազատ գեղեցկութեամբ տուած է զայն գեղջուկ երգերուն մէջ: Եւ տուած է հայ երգը իր պարզ գեղեցկութեամբ: Հակառակ երաժշտական իր մեծ զարգացումին, ու գիտութեան, անիկա չխճողեց եւ ինչպէս ուրիշներ ըրած են ու կ՚ընեն, եւրոպական խուժր զգեստներ չհագցուց հայ երգին»:

Ալեմշահ բարի նախանձն ունէր Վարդապետին այն հինգ սաներուն, որոնք առիթն ունեցած էին աշակերտելու անոր շունչին տակ: Ցաւով կը յայտնէր նաեւ իր զարմանքը, որ աւելի չէին ներշնչուած, աւելի չէին օգտուած այդ եզակի բախտէն:

Ինք, յաջողած էր, գողտրիկ, անզուգական մեներգներ յօրինել, հեռուէն հետեւելով այն դասերուն զորս կը գտնէր Կոմիտասի գործին մէջ:

Քանի տարի առաջ, Երեւանի Չարենց արխիւային թանգարանին փոխանցեցինք վաղամեռիկ երաժշտին ամբողջական դիւանները, որպէսզի ոչ միայն չկորուին, այլեւ մանաւանդ օգտագործուին: Որպէսզի չառարկուի այլեւս որ սեւալները կը պակսին կեանք տալու համար:

«ՅԱՌԱՋ»

ՔՄԱՀԱՃ ԱՍՏՂԵՐ

Մայա Պլիսեցկայայի կտրուկ շրջապտույտը

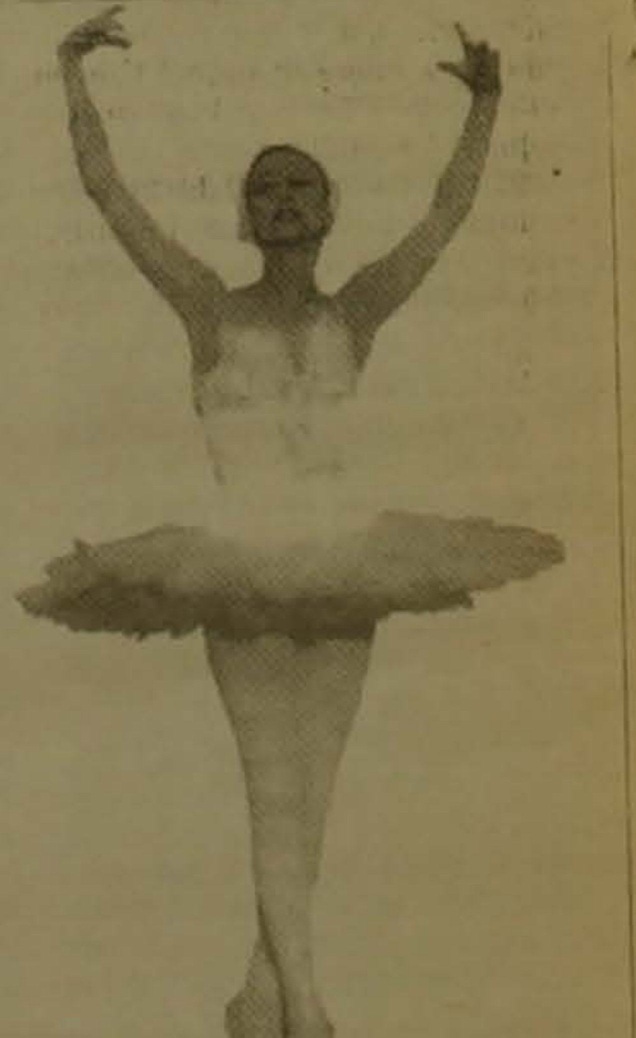

Մայա Պլիսեցկայայի ողջ ստեղծագործական կյանքի ընթացքում պարուհու հաղթական ելույթներին հաջորդել են հնչեղ սկանդալները, որոնց կրակի վրա նա երբեմն յուղ էր լցնում, երբեմն էլ մեծահոգաբար արհամարհում: Սկանդալներից հերթականը այժմ հասունանում է Ուրալի երեք խոշորագույն՝ Եկատերինբուրգ, Պերմ, Չելյաբինսկ քաղաքներում: Պլիսեցկայան մտադրվել էր ելույթ ունենալ Գերդիմինիս Տարանդայի խմբի ուղեկցությամբ եւ իր ծննդյան օրը նշել Չելյաբինսկում: Սակայն բավական վաղուց ծրագրված եւ լայնորեն գովազդված համերգները անսպասելիորեն չեղյալ հայտարարվեցին, եւ Պլիսեցկայան վերադարձավ կես ճանապարհից: Ուրալի համար խիստ թանկ գներով տոմսեր ձեռք բերած արվեստասերների ճնշման ներքո համերգների կազմակերպիչների հարցումներին Տարանդայի խմբի տնօրենը պատասխանել էր ֆինանսական տարաձայնությունների մասին վկայող անհասկանալի ինչ-որ զրույցներով: Ի վերջո, տոմսերի արժեքները վերադարձվում են, կոնֆլիկտը զարգանում:

Իսկ «աստվածային» Մայան պատրաստվում է Ուրալի համար նախատեսված ծրագիրը ներկայացնել Մոսկվայում, ամուսնու՝ Ռոդիոն Շչեդրինի 65-ամյա հոբելյանին նվիրված փառատոնի ընթացքում, տեղեկացնում է «Իտոգի» հանդեսը:

ԱՐ. Մ.

Հոգատարություն՝ Խնկո Ապոր գրադարանի «Տաթեւ» երգչախմբին

Վերջերս Երեւանի Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը կայացավ ուշագրավ միջոցառում: Այդ օրը ցերեկային ելույթի համար դահլիճը տրամադրվել էր Հայ եկեղեցու Ամերիկայի արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդի (ՀՕՖ) եւ Երեւանի Խնկո Ապոր անվան հանրապետական մանկական գրադարանի հովանավորյալ մանկական «Տաթեւ» երգչախմբին:

Մանկականը մանկական, սակայն այս կոլեկտիվն այսօր արդեն մեկ տարի չէ, ինչ լավագույններից մեկն է այդ «դասում»: Համերգից համերգ բարձրանում է նրա արհեստավարժությունը, ավելի ու ավելի լուրջ գործերով ընդլայնվում երգացանկը: «Տաթեւի» համերգները երկար ընդմիջումներով լսող ունկնդրի համար առավել աչքի ընկնող է, թե ինչպես ավելի համահունչ է դառնում երեխաների ձայնամնակը, ինչպես այն ավելի նրբազգաց է դառնում խմբի ղեկավար Վաչագան Նավասարդյանի ձեռնամատի չնչին շարժման իսկ: Մինչդեռ սա, կարելի է ասել, խիստ «խայտաբղետ» կազմն է, որն ընդգրկում է 10-17 տարեկան աղջնակներ ու պատանիներ: Իհարկե, ստեղծագործական առումով միշտ գերադասելի է ունենալ տարիքի տեսակետից ավելի միատարր մանկական կազմ, սակայն «Տաթեւում» այդ հիմնախնդիրը, թվում է, արդեն հաղթահարված է:

Պարզապես չպետք է մոռանալ, ե՞րբ, ի՞նչ հանգամանքներում եւ ինչո՞ւ էր ստեղծվել սույն մանկական երգչախումբը 1994 թվականի ցուրտ, երկար ձմռանը, երբ երեխաները (եւ շատ ծնողներ) պարապուրդի մատնված, տանը (հաճախ անկողիններում) փրկվում էին ցրտից, բարի մարդիկ մտահոգվեցին նրանց ճակատագրով, նրանց ակտիվ կյանքի կոչելու, արվեստի ոլորտում ընդգրկելու խնդրով, քանզի շարժումը՝ (ֆիզիկական, մտային) կյանք է (դա առավել արդիական էր այն օրերին, եւ հատկապես մեր ազգի համար): Տարիքային սահմանափակում չդրվեց՝ ընդգրկվեցին փաստորեն բոլոր ցանկացողները՝ 100-ից ավելի երեխա...

Վեհափառը «Տաթեւ» մանկական երգչախմբի հետ վեհարանում ելույթից հետո

Իսկ հիմա որոշ «տաթեւցիներ» արդեն կոնսերվատորիայի եւ այլ բուհերի ու քոլեջների սաներ են, որոնք, սակայն, չեն ընդհատում կապը իրենց հարազատ կոլեկտիվի եւ ղեկավարի հետ:

Արդեն սերնդափոխության խնդիր է առաջացել եւ 7-9 տարեկան երեխաների ընդունելություն է հայտարարված, որոնք հետագայում կկարողանան համալրել «Տաթեւի» հիմնական կազմը: Իսկ ներկայիս կոլեկտի՞վը, որն այդքան ջանք ու եռանդ պահանջեց իր ղեկավարից: Ո՞րն է նրա ապագան: Արդեն ժամանակը չէ՞, արդյոք, որ չսահմանափակվի Երեւանի բեմահարթակներով եւ Էջմիածնի ու Սեւանի հոգեւոր օջախներով, այլ դուրս գա ավելի լայն ասպարեզ, սկսելով, օրինակ, Հայաստանի մարզերից եւ Արցախից, իսկ հետո շրջագայելով Ռուսաստանի, Ուկրաինայի եւ այլ երկրների հայաշատ վայրերով ու գաղթօջախներով: Եվ, թերեւս, ինչո՞ւ միայն հայաշատ...

Ու նաեւ... ձայնագրումները (կամ տեսաձայնագրումները), խմբի ձայնադարան ստեղծելը եւ կամ նույնիսկ փոքր ձայնապնակի լույս ընծայելն ու ժամանակը, կարծում եմ, նույնպես հասունացած է: Առավել եւս, որ «Տաթեւ» երգչախմբի կատարած առանձին ստեղծագործությունները առաջին անգամ են հնչում Հայաստանում, օրինակ, ինչպես Մոցարտի «Վեց նոկտյուրնը»...

Իսկ Կոմիտասի, Կարա-Մուրզայի, Մեսրոպ Մաշտոցի, Բարսեղ Կանաչյանի, Մ. Մեսսերի, Վերդիի, Պերգոլեզիի գործերի բարձրորակ կատարումնե՞րը...

Կարծում ենք, պետք է ամեն ինչ արվի, որպեսզի երգչախմբի այդ կուտակած «պաշարը» վաղն անհետ չկորչի: Ուստի, թվում է, արդեն վաղաժամ չի լինի դիմել ԱՄՆ Հայ օգնության ֆոնդի ղեկավարությանը եւ այլ հավանական հովանավորների՝ նպաստելու երգչախմբի ստեղծագործական գործունեությանը: Կարծում ենք, որ դա լուրջ խթան կհանդիսանա երգչախմբի կազմի տարիքային հասունացումից հետո եւս պահպանելու եւ էլ ավելի բարձրակարգ ստեղծագործական խնդիրներ լուծելու համար:

ԷԴՄՈՆԴ ՍԻՄՈՆՅԱՆ

«Երեւանի համալսարան» հանդեսը 30 տարեկան է

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լրացավ «Երեւանի համալսարանի» գիտա-լրատվական պարբերականի 30-ամյակը:

Հանդեսը այդ տասնամյակների ընթացքում հանգամանորեն լուսաբանել է մայր բուհի առօրյան, գիտական գործունեությունը, համագործակցությունը արտասահմանյան գիտական եւ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների հետ, ինչպես նաեւ պարբերաբար անդրադարձել հանրապետության մյուս բուհերում կատարվող առավել աչքի ընկնող գիտահետազոտական աշխատանքներին: Նրա էջերում զետեղվել են նաեւ մեր հանրապետության սոցիալ-տնտեսական ու հասարակական-քաղաքական խնդիրներին, մշակութային կյանքին, հայ ժողովրդի հեռավոր ու մոտիկ անցյալի պատմության հարցերին նվիրված ուսումնասիրություններ, գրախոսվել են նոր լույս տեսած արժեքավոր գրքեր:

ԱԶԳ

Մարզական

ՖԻՖԱ

Ավելանժի վերջին առաջնությունը

Աշխարհի 16-րդ առաջնության ընտրական մրցաշարերից հետո, երբ անցկացվել է 1998 թ. հունիսի 10-ից հուլիսի 12-ը Ֆրանսիայում կայանալիք եզրափակիչ փուլի խաղերի վիճակահանությունը, մարզական աշխարհն անհամբերությամբ սպասում է այդ խորհրդավոր իրադարձությանը: Սակայն ֆուտբոլային կյանքում հետաքրքրություն են առաջացրել նաեւ այլ «խաղեր». նախատեսվում է ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի (ՖԻՖԱ) նախագահի փոփոխություն...

Եկող տարի անցկացվելիք աշխարհի առաջնությունը Ժոաո Ավելանժի համար կդառնա վերջինը, որում նա այդ կազմակերպությունը գլխավորողի դերում կլինի: Այդ ժամանակ արդեն բրազիլացի մեծահարուստը նախագահի պաշտոնում գտնված կլինի 24 տարի: Ո՞վ է նա, այդ մարդը, որի մասին այնքան իրարամերժ կարծիքներ կան:

Ժոաո Ավելանժը (բելգիացի ինժեների՝ Ռիո դե Ժանեյրոյում ծնված որդու լրիվ անունն է Ժան-Մարի Ֆաուստին Գոդֆրեդ դու Ավելանժ) նախկինում հայտնի մարզիկ է. նա մասնակցել է 1936 թվականի Բեռլինի օլիմպիադայի լողի, իսկ 1952-ին՝ Հելսինկիի օլիմպիադայի ջրագնդակի մրցումներին:

Նա իր ընտանիքով ապրում է Ռիո դե Ժանեյրոյում: 81-ամյա Ավելանժը Բրազիլիայի ավտոբուսային ամենախոշոր ընկերության «Կոմետի» նախագահն է: Նա տնօրենն ու նախագահն է նաեւ մի քանի այլ ընկերությունների: Ավելանժը սովորականի պես վեր է կենում առավոտյան 6-ին, ամեն օր լողում է եւ մոտավորապես մի ժամ քայլում, ապա ճախում է սաունա:

1974-ին նա դարձավ ՖԻՖԱ-ի նախագահը Կոնգրեսում քվեարկության ժամանակ առաջ անցնելով մինչ այդ նախագահ Սթենլի Ռոուզից: Վերջինս իր հուշերում գրում է, որ Ավելանժը խախտեց իր խոստումը՝ վերընտրվելու հարցում չխանգարել անգլիացուն: Ֆրանկֆուրտի տոնավաճառի սրահում անցկացված ընտրությունների ընթացքի վրա մեծապես ազդեց կարեւոր մի հանգամանք: Խորհրդային Միությունը շատ դժգոհ էր, որ իբր Ռոուզն է խանգարել իր հավաքականին հանդես գալու աշխարհի առաջնության եզրափակիչ փուլում: Սակայն, իրականում, առաջնության կազմկոմիտեն էր դեմ արտահայտվել ընտրական փուլի պատասխան խաղը Սանտյագոյից տեղափոխելուն: Ինչեւէ, ԽՍՀՄ-ը «լուռ աջակցանք տարավ» Ասիայի ու Աֆրիկայի ներկայացուցիչների հետ, եւ Ավելանժը հաղթեց, հավաքելով 68 ձայն 52-ի դեմ:

Ժոաո Ավելանժն այդ ժամանակ շատ բան արեց, որպեսզի Սթենլի Ռոուզը հաճելի հիշողություններ պահպանի ՖԻՖԱ-ից: Նրան, ինչպես 1954-ին Ժյուլ Ռիմեին, հատուկ բոնակ նշանակվեց: Սակայն Ռոուզը հրաժարվեց դրանից (ի դեպ, նա նախագահական աշխատանքի համար եւս ոչինչ չի ստացել):

Ավելանժը ՖԻՖԱ-ն գլխավորեց այն ժամանակ, երբ զարգացող

երկրները փորձում էին համաշխարհային հանրության լիիրավ անդամ դառնալ նաեւ ֆուտբոլում: Դրանք նաեւ դժվարին տարիներ էին. կազմակերպությունը հիմնականում պահվում էր ազգային ֆեդերացիաների միջոցներով, եւ առկա էին ֆինանսական խնդիրներ:

ՖԻՖԱ-ի նախագահն ամեն տարի ինքնաթիռներում 800 ժամ է անցկացնում թռչելով մի աշխարհամասից մյուսը: Անցյալ ամն 20 տարվա ընթացքում Ավելանժը համաշխարհային ֆուտբոլը լուրջ կազմակերպված օրգանիզմ դարձրեց:

Ասիայի ու Աֆրիկայի երկրների ներկայացուցչությունը մեծացավ ոչ միայն ՖԻՖԱ-ում, այլեւ աշխարհի առաջնություններում: Հաճախ Ավելանժին մեղադրում են գիգանտամոլության մեջ (նրա նախագահության տարիներին աշխարհի առաջնությունների եզրափակիչ փուլի մասնակից թիմերի թիվը 16-ից նախ դարձավ 24, այնուհետեւ, առաջին անգամ Ֆրանսիայում, 32): Դրան ի պատասխան բրազիլացին բացատրում է, որ ֆուտբոլի մակարդակը շատ է բարձրացել, հատկապես աֆրիկյան երկրներում:

Ավելանժը կարգավորեց նաեւ ֆինանսական հարցերը: Պատկերավոր ասած, հովանավորները հերթի են կանգնել ՖԻՖԱ-ի դռանը: Նրա անցկացրած մրցումների պաշտոնական հովանավորների թվում են այնպիսի խոշոր կազմակերպություններ, ինչպիսիք են «Կոկա կոլան», «Քենոնը», «Օպելը», «Ֆուջիֆիլմը», «Ադիդասը», «Ժիլետը», «Մաստերկարդը», «Մակդոնալդսը», «Ֆիլիպսը»... Վաճառված է նաեւ աշխարհի առաջնությունների (մինչեւ 2006 թվականը) հեռուստահաղորդումների իրավունքը:

ՖԻՖԱ-ին պատկանող անշարժ գույքի մոտավոր արժեքը 3 միլիարդ դոլար է: Դրան պետք է գումարել եւս 1 միլիարդ նկատի ունենալով վերջերս կնքված երկարաժամկետ պայմանագրերը: Աշխարհի առաջնություններին մասնակցելու համար ՖԻՖԱ-ն ազգային ֆեդերացիաներին է վճարում մինչեւ 2 միլիոն դոլար: Ի դեպ, այժմ Ֆիֆա-ի անդամների թիվը 198 է:

Ավելանժի օրոք ավելացել է պատանիների, երիտասարդների եւ կանանց աշխարհի առաջնությունների թիվը: Նա իրեն փոխարինողին լավ ժառանգություն է թողնում:

ՖԻՖԱ-ի նախագահը նաեւ խաղաղարարի դեր է ստանձնել. նա մտադիր է մինչեւ իր հեռանալը հաշտեցնել Հյուսիսային ու Հարավային Կորեաներին, Պաղեստինին ու Իսրայելին՝ թեկուզեւ ֆուտբոլային մակարդակով:

Ասում էին, իբր Ավելանժը ոչ կոնֆլիկտային մարդ է: Սակայն այժմ աշխարհին է հայտնի երկու հայտնի բրազիլացիների՝ Ավելանժի ու բոլոր ժամանակների լավագույն ֆուտբոլիստ ճանաչված Պելեի թշնամանքը: Հարցն այն է, որ ներկայիս նախագահը տարիներ առաջ ի դեմս Պելեի տեսավ իր մրցակցին: Բացի այդ, Պելեն, որն արդեն երեք տարի է, ինչ զբաղեցնում է երկրի սպորտի նախարարի պաշտոնը, անխնա քննադատում է բրազիլական ֆուտբոլի բարքերը, ազգային ֆեդերացիայի նախագահ Ռիկարդո Թեյշեյրային, որը Ավելանժի նախկին փեսան է: Պելեն վերջերս կոնգրես է ներկայացրել իր մշակած օրինագիծը, որը կոչված է կարգավորել, զարգացնել բրազիլական ֆուտբոլը: Նշանավոր ֆուտբոլիստի նախաձեռնությունը դուր չի գալիս ֆուտբոլային բոսերին, Թեյշեյրային ու նրա հովանավոր Ավելանժին:

Եվ այս անգամ եւս, ինչպես չորս տարի առաջ, Ավելանժն այնպես արեց, որ Մարսելում կայացած վիճակահանությանը, ՖԻՖԱ-ի պաշտոնական հյուրերի կազմում, Պելեն չլինի: Այնուամենայնիվ, Պելեն թռավ Մարսել իր ընկեր, աշխարհի առաջնության կազմկոմիտեի համանախագահ Միշել Պլատինիի հրավերով:

ՇԱԽՄԱՏ

Աշխարհի երեւանյան առաջնությունը լավագույններից էր

Երեւանում այս տարվա աշնանը անցկացված մինչեւ 16 եւ 18 տարեկան պատանիների եւ աղջիկների համաշխարհային առաջնությունը իր կազմակերպման մակարդակով ճանաչվել է 1997 թվականին աշխարհում լավագույն շախմատային մրցաշարերից մեկը: Այս մասին եվրոպական բոլոր ֆեդերացիաներին հղած իր ավանդական ուղերձում հայտնում է մայրցամաքի շախմատային կազմակերպության նախագահ, ավստրիացի պրոֆեսոր Կուրտ Յունգվիրտը: Շնորհակալություն հայտնելով մրցապայքարի երեւանյան կազմակերպիչներին Յունգվիրտը իր խորին գոհունակությունն է հայտնում այն կապակցությամբ, որ 1998 թվականի Եվրոպայի մինչեւ 20 տարեկան շախմատիստների առաջնությունը եւ 2001 թվականին աշխարհի թիմային առաջնությունը նույնպես անցկացվելու են Երեւանում:

Ինչպես ավելի վաղ նշել է «Ազգը», աշխարհի 1997 թ. երեւանյան պատանեկան առաջնության կազմակերպմանը բարձր գնահատական էին տվել ՖԻԴԵ-ի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովը եւ ՖԻԴԵ-ի գործադիր տնօրեն Էմանուիլ Օմուկուն:

Անանդը սպասում է մրցակցին

Գրոնինգենում շարունակվող աշխարհի շախմատի առաջնությունում խաղացվեցին վեցերորդ փուլի երկրորդ պարտիաները:

Երկու մենամարտում էլ սպիտակ ֆիգուրներով խաղացող շախմատիստները հաջողության հասան:

Վիշվանաթան Անանդ-Բորիս Գելֆանդ հանդիպման 37-րդ քայլում հնդիկ գրոսմայստերը հաղթանակ տարավ Բելառուսի ներկայացուցչի նկատմամբ, եւ նրանց մենամարտի հաշիվը դարձավ 1,5-0,5: Այսպիսով, Անանդը դարձավ հաջորդ փուլի մասնակից:

Սուր պայքարում է ընթանում մյուս մրցախաղը: Անգլիական «դերբիում» հաշիվը հավասարվեց (1-1), երբ երկրորդ պարտիայի 44-րդ քայլում Նայջել Շորտը պարտության մատնեց Մայքլ Ադամսին: Այժմ այս երկու գրոսմայստերների միջեւ կանցկացվեն կարճեցված ժամանակակարգով հանդիպումներ, որոնցից հետո հայտնի կդառնա յոթերորդ փուլում Անանդի մրցակիցը:

ՇԱՇԿԻ

Հինգ տուրից հետո

Հոլանդիայի Սքադսկանաալ քաղաքում շարունակվում են միջազգային շաշկու աշխարհի չեմպիոնի կոչման հավակնորդների մրցումները:

Եզրափակիչ փուլում, որտեղ հանդես են գալիս ութ մարզիկներ, հինգ տուր է անցկացվել: 7-ական միավոր են վաստակել Իգալ Կոյֆմանը (Իսրայել) եւ Ալեքսանդր Շվարցմանը (Ռուսաստան): Սակայն վերջինս անցկացրել է չորս հանդիպում (վերջին տուրում նա հաղթել է հոլանդացի Յոհան Կրայենբրինկին):

ԴԱՐԳԵՎԱՏՐՈՒՄ

Շնորհավորում ենք

Ամենուր ամփոփվում են անցյալ տարվա արդյունքները: Կատարված աշխատանքը ամփոփում, գնահատում են նաեւ սպորտի բնագավառում:

Երեկ ՀՀ սպորտվարչությունում նշվեցին նաեւ 1997 թվականին այլի ընկած մարզական լրագրողները: Մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Արմեն Սմբատյանը դրամական մրցանակներ հանձնեց լավագույններ ճանաչված Էդվարդ Հովհաննիսյանին («Մարզական Հայաստան»), Յուրի Ալեքսանյանին («Ռեսպուբլիկա Արմենիա»), Արսեն Հակոբյանին («Առավոտ»), Գագիկ Բեգլարյանին («Ազգ») եւ Արտավազդ Սարգսյանին (Հայաստանի ազգային հեռուստատեսություն):

Շնորհավորում ենք մեր գործընկերներին:

Վրաց ֆուտբոլիստ Շոթա Արվելաձեն շատ հաջող է խաղում հանրահայտ «Այաքսի» (Ամստերդամ) կազմում

ՖՈՒՏԲՈԼ

Եվրոպական երկրների առաջնություններում

Իսպանիա

Երկրի առաջնության աղյուսակը գլխավորում են «Բարսելոնն» ու Մադրիդի «Ռեալը»: Պետք է կարծել, որ այս երկու ակումբների միջեւ կընթանա չեմպիոնի կոչման համար պայքարը: Մյուս թիմերը զգալիորեն հետ են մնում:

Կատալոնացիները 17 հանդիպումներում վաստակել են 40 միավոր եւ մայրաքաղաքի ֆուտբոլիստներից առաջ են ընդամենը մեկ միավորով: Սակայն վերջիններս 18 խաղ են անցկացրել: Հետաքրքիր է, որ 9 տուրից հետո «Բարսելոնը» իրեն հետապնդողից առաջ էր 7 միավորով, սակայն Չեմպիոնների լիգայում ունեցած անհաջողությունները (հատկապես Կիեւի «Դինամոյից» կրած պարտությունները) այնքան ցավագին էին, որ թիմը կարճ ժամանակահատվածում երեք անգամ «սայթաքեց» նաեւ իր երկրի առաջնությունում: Այժմ, կարծեք, ճգնաժամը հետեւում է: Իհարկե, «Ռեալը» կփորձի առաջ անցնել վերջին տարիների իր մշտական մրցակցից: Սակայն, դա կլինի արդեն հաջորդ տարում:

Առաջնությունում երկշաբաթյա ընդմիջում է հայտարարված:

Ֆրանսիա

Այստեղ արձակուրդը երեք շաբաթ կտեւի: Սակայն Ֆրանսիայի առաջնությունը միայն դրանով չի տարբերվում իտալականից:

Առաջատարների խմբում թիմերը խիտ են դասավորվել: Անցկացված 21 տուրերի ընթացքում արդեն մի քանի թիմեր են գլխավորել աղյուսակը: Այժմ առաջին հորիզոնականում «Մեց» թիմն է: 20-րդ տուրում նա 3-0 հաշվով հաղթեց առաջատար «Մոնակոյին» եւ գրավեց նրա տեղը: Իսկ վերջինս, որը մինչ այդ յոթ անընդմեջ հաղթանակ էր տարել, այժմ «Պարի Սեն Ժերմենի» հետ բաժանում է 2-3-րդ տեղերը: Այս երկու թիմերը «Մեցից» հետ են մնում ընդամենը մեկ միավորով:

Պարզ է, որ չեմպիոնի կոչման համար պայքարը դեռ առջեւում է:

Անգլիա

Չորս միավոր է բաժանում առաջատարին եւ հետապնդողին: 19 տուրից հետո «Մանչեսթր Յունայթեդը» գլխավորում է աղյուսակը, եւ մասնագետները կարծում են, որ չեմպիոնի հարցը պարզ է: Հարցը միայն միավորները չեն. պարզապես, մանչեսթրցի ֆուտբոլիստները շատ վստահ, բարձրակարգ խաղ են ցուցադրում եւ վերջին հանդիպումներում հինգ անընդմեջ հաղթանակ են տարել:

Անգլիայի բարձրագույն խմբի մրցաշարի թիմերը, մինչեւ կարճատեւ հանգստի գնալը, եւս երկու տուր կանցկացնեն:

Գերմանացի Յուրգեն Կլինսմանը, որը մինչեւ մրցաշրջանի ավարտը հանդես կգա անգլիական «Տոտենհեմ» թիմի կազմում

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԱՄԱՆՈՐՅԱ «ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ»

Ամանորը՝ բյուջեի ճեղքվածքներին համապատասխան

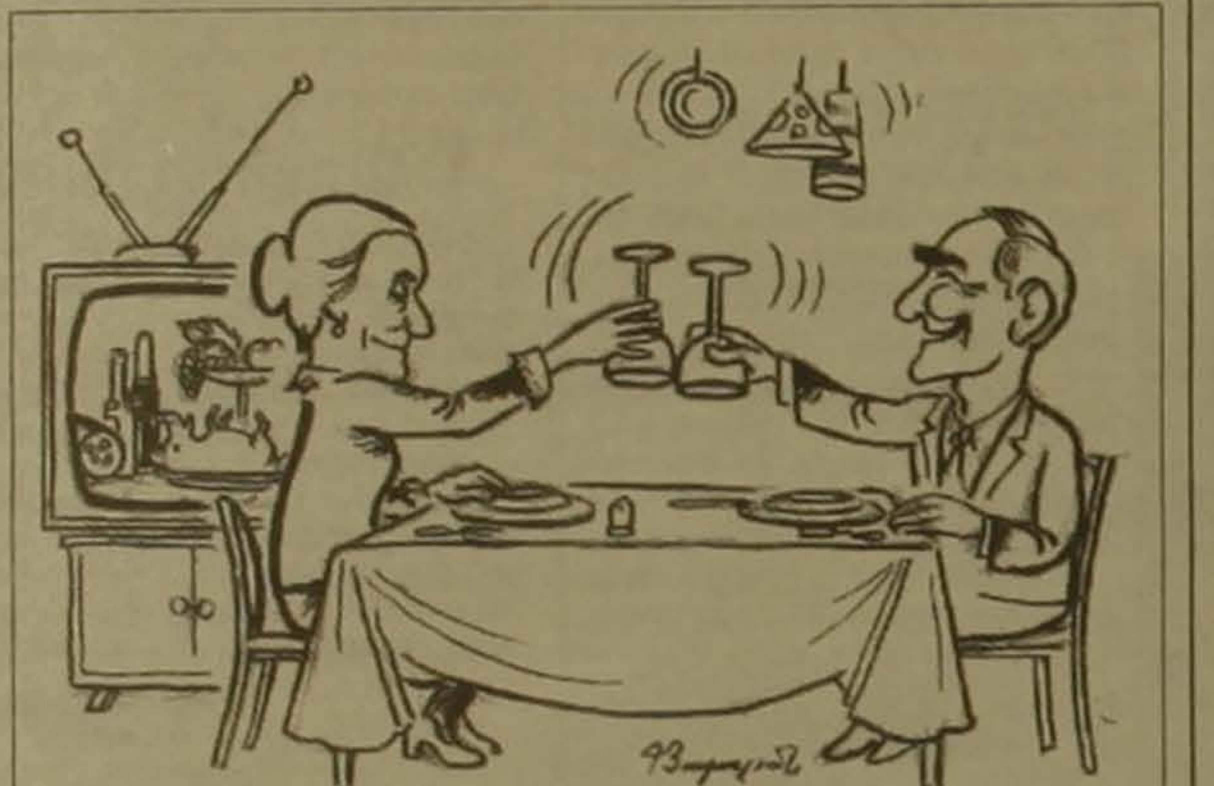

Տարեմուտից առաջ յուրաքանչյուր հայ ընտանիք, որ չի պատկանում ընտրախավային 5 տոկոսին, մտածում է ամանորյա տոնական զամբյուղի իրեն մատչելի տարբերակը՝ սեփական բյուջեի մուտքերին ու «ելքերին», դեֆիցիտին ու ճեղքվածքներին համապատասխան ընտրելով թեթեւ, միջին եւ ծանր զամբյուղաքաշային կատեգորիաներից որեւէ մեկը։ Քանի որ ժրաջան տանտիրուհիների ցանկությունները եւ երեւակայությունը սովորաբար գերազանցում են բյուջեի հնարավորություններին, անօգուտ չէ հիշեցնել «Բրեժնեւ» տորթի պատրաստման տեխնոլոգիան, որի սկզբունքներն օգտագործելով ամանորյա նախապատրաստություններում, կարելի է մասամբ լուծել անլուծելի թվացող որոշ խնդիրներ։ Այն է. վերցնում ես 4 ձու (եթե չկա, չես վերցնում), հարում ես, խառնում 2 բաժակ շաքարավազի հետ (եթե չկա, չես խառնում)։ Ավելացնում ես մի տուփ կարագ, 3 բաժակ ալյուր, մեկ թեյի գդալ սոդա (եթե չկա՝ չես ավելացնում)։ Մեկ ժամ եփելուց հետո բացում ես ջեռոցը։ Եթե ջեռոցում ինչ-որ բան կա, ուտում ես, չկա՝ չես ուտում։

Ներկայացված բաղադրատոմսում առկա ռացիոնալ հատիկն օգտագործելով, կարելի է առաջարկել Նոր տարվա սեղանը զարդարելու համար անհրաժեշտ գնումների հետեւյալ մոդելը. Գնում եք մեկ խոճկոր (փող չկա, չեք գնում), 3 հավ (չունեք, չեք գնում), 5 կգ միս (չեք կարող՝ գլուխը քարը); որակյալ եւ շիկ, «սուջուխ, բաստուրմա», ձիթապտուղ, իշխան ձուկ (կարելի է սիգ՝ թարմ կամ ապխտած, կամ երկուսը միասին), ձկան խավիար (ավելորդ է ասել, որ եթե միջոցները չեն ներում, չեք գնում)։ Անշուշտ, չեք մոռանում 2-3 տեսակի աղցանների (սալաթներ) բաղադրիչները (ֆինանսների սղության դեպքում մոռանում եք)։ Եղած մթերքներին ավելացնում եք 3000 դրամանոց չորացրած մրգերի մի քանի տեսակ, թարմ մրգերի ընտրանի, ընկույզ, կաղին, արեւելյան եւ արեւմտյան քաղցրավենիք, շոկոլադի տուփեր (ի վիճակի չեք՝ չեք ավելացնում)։ Թխում եք ամենաքիչը 4 տեսակի թխվածք (կարելի է «Բրեժնեւ» տորթ)։ Եթե հնարավորություն (ջեռոց) չունեք, խանութից գնում եք պատրաստի խմորեղեն (այդ էլ չեք կարող՝ չեք գնում)։ Ոչ ալկոհոլային խմիչքներ, հյութեր, գինի, օղի, կոնյակ եւ այլն ձեռք եք բերում առաջին հերթին (դրամ չունենալու դեպքում ձեռք չեք բերում)։

Երկօրյա-եռօրյա խոհարարական տենդի արդյունքը տարեմուտից անմիջապես առաջ միլիմետրի ճշգրտությամբ դասավորում եք սեղանին։ Եթե ուտելիք կա ընտանյոք հանդերձ Ազգային հեռուստատեսության ամանորյա գլուխգործոցների ուղեկցությամբ հանդիսավոր դիմավորում եք Նոր 1998 թիվը, չկա՝ չեք դիմավորում... Չէ, այդ մեկը չեղավ։ Դիմավորում եք ընկերների, հարազատների կամ հարեւանների մտերմիկ շրջանում կամ շտապում եք Հանրապետության հրապարակ զանգվածային միջոցառումների անուղղելի սիրահարների հետ հրաժեշտ տալու հին տարուն, ողջունելու նորը, մոռանալու հին հոգսերը, վագրի տարում վերջապես հաջողության հասնելու տարտամ հույսով. վագրի տարին անակնկալների ու հեղաշրջումների տարի է եւ կարող է բարեհաջող կերպով «շրջել» ձեր ընտանիքի սոցիալական վիճակը...

Լ. Պ.

Երեւան. «Նուշիկյան ասոցիացիայի» «Էդելվեյս» նորաձեւության սրահ

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Դեկտեմբերի 25-ին Տերյան-Սայաթ Նովա փողոցների խաչմերուկում բացվեց «Նուշիկյան ասոցիացիայի» «էդելվեյս» նորաձեւության սրահը։ Ինչպես հայտնեց «Նուշիկյան ասոցիացիայի» աշխատակից Գեւորգ Ազատյանը, ասոցիացիան աշխատում է ուղղակի մատակարարողների հետ եւ հանդիսանում է ֆրանսիական մոտ 9 (NINA RICCI, CACHARELLE, ROCHAS եւ այլն), իտալական CERUTTI եւ S. T. DUPONT շվեյցարական ֆիրմաների մատակարարը Հայաստանում։ Ըստ նրա, ներկայացված տեսականու նոր եւ ֆիրմային լինելը երաշխավորված է, իսկ հագուստեղենի եւ օծանելիքի գները համապատասխանում են միջազգային գներին՝ հաշվի առնելով ֆիրմաների այն քաղաքականությունը, ըստ որի աշխարհի ցանկացած կետում պահպանվում է նրանց թողարկած ապրանքի գինը։ Սեզոնի եւ նորաձեւությանը համապատասխան ներկրվող հագուստեղենի համար այստեղ ընդունվում են մեծածախ պատվերներ։

Սեւանում թույլատրվել է ձկան որսը

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Դեկտեմբերի 26-ից Սեւանում, 35-օրյա արգելքից հետո, կրկին թույլատրվել է ձկան որսը։ Արգելքը, ինչպես հայտնի է, կապված էր լճում սիգի ձվադրման հետ։

Ընդհանուր առմամբ ձեռնարկումը հաջող ընթացավ, ասաց ՀՀ բնապահպանության փոխնախարար Սամվել Բալոյանը։ Ըստ նախնական տվյալների, ձվադրումն իրականացվել է մոտավորապես 75-80 տոկոսով։ Դա նշանակում է, որ առաջիկա տարիներին ձկան պաշարները լճում կայուն կլինեն։ Դրան կնպաստեն նաեւ սիգի արհեստական վերարտադրման այս տարի տարվող աշխատանքները։

Փոխնախարարի ասելով, այս շրջանում եւս արձանագրվել են որսագողության դեպքեր, որոնց առթիվ հարուցվել են քրեական գործեր։

ՏԱՐԱԾՔ

Ռաուֆ Դենքթաշը բացառում է Կիպրոսի դաշնության ստեղծումը

ԱՆԿԱՐԱ, 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Կիպրոսի թուրքական մասի ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշը դեկտեմբերի 24-ին բացառել է կղզու հունական մասի հետ դաշնության ստեղծումը, հաղորդել է ռուսական ՆՏՎ հեռուստաընկերությունը։ Դենքթաշն ասել է, որ Կիպրոսի թուրքական մասը պետք է «հատուկ հարաբերություններ» հաստատի Թուրքիայի հետ՝ տնտեսական զարգացման նպատակով։ Նա հայտնել է, որ Եվրամիությանն անդամակցելու հարցը երբեք չի եղել Կիպրոսի թուրքական մասի օրակարգում եւ որ Կիպրոսի Եվրամիության անդամ դառնալու դեպքում կղզու բաժանվածությունն ավելի ակնհայտ կդառնա։

Թուրքիան երկարաձգեց Իրաքի հյուսիսում թռիչքազերծ գոտիներ սահմանելու ԱՄՆ-ի մանդատը

25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, BBC։ Թուրքիայի խորհրդարանը եւս կես տարով երկարաձգեց Հյուսիսային Իրաքում իրաքյան օդուժի թռիչքները կանխող ԱՄՆ-ի ղեկավարությամբ իրագործվող գործողության մանդատը։ Այդ գործողությունը իրագործվում է 1992 թ. Պարսից ծոցի տարածքում տեղի ունեցած պատերազմից հետո եւ նպատակ ունի պաշտպանելու 36-րդ զուգահեռականից դեպի հյուսիս ապրող եւ ինքնավարության ձգտող իրաքյան քրդերին։ Այդ գործողությանը մասնակցում են ամերիկյան, բրիտանական եւ թուրքական զորքեր։ Դրանք բոլորը տեղակայված են Թուրքիայի հարավում։

«ԿՈԲՐԱ» ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՖԱԿՏՈՐԻՆԳԻ ՊԱԼԱՏ

Ընկերության կառուցվածքում գործող ՖԱԿՏՈՐԻՆԳԻ ՊԱԼԱՏՆ ունի գործունեության հետեւյալ ուղղությունները.

1. **ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ Է.**
- ձեռնարկությունների բյուջետային պարտքերը, էներգիայի, կենսաթոշակային եւ սոցապ գծով պարտքերը, ներքին պարտքերը, արտադրական գործունեությունը,
- արժեթղթային հարաբերությունները։

2. **ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է** ներմուծում եւ արտահանում։
3. **ԿԱՏԱՐՈՒՄ Է** պարտքերի գնում եւ իրացում։

ՊԱՐՏՔԱՅԻՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

- պարտքերի ուսումնասիրություն եւ խորհրդատվություն,
- պարտքերի ստանձնում եւ ֆակտորինգային հարաբերությունների ձեւավորում,
- պարտքերի փոխանցում պահանջի զիջման հիմքով,
- պարտքերի մարում եւ հաշվանցում ուղղակի վճարման եղանակով,
- պարտքերի ուսումնասիրություն եւ վարկավորման համակարգի մշակում,
- պարտքերի ուսումնասիրություն եւ հարկատուի համար հարկային վճարումների օպտիմալ ռեժիմի մշակում,
- պարտքերի գնում եւ իրացում։

ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆ առաջարկում է իր համագործակցությունը նշված ոլորտներում։
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ պահեստներից կարող եք գնել վառելանյութ, անվադողեր, ավտոպահեստամասեր, շինանյութ, սննդամթերք։
Մենք կօգնենք Ձեզ ազատվել պարտքերից եւ ունենալ շահավետ պարտքեր։

Հասցե՝ ք. Երեւան, Իսահակյան 28
Հեռ. 56-56-69, 56-31-57, 58-13-61

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դեկտեմբերի 24-ին «Այրարատ» (նախկին «Ռոսիա») կինոթատրոնին կից շուկայի տարածքում «Ազգ» օրաթերթի աշխատակցուհի Էմմա Բեգիջանյանը կորցրել է դրամապանակ։ Դրանում եղած գոնե նկարները եւ այցետոմսերը խնդրում ենք ուղարկել «Ազգ» օրաթերթի հասցեով.

Երեւան, Հանրապետության 47։
Հեռ. 58-18-41, 56-28-63։

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն. 80 քառ. մ նկուղ ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ)։ Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի։

Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ԿՈՐԵԼ Է

«Լիլի» ՍՊԸ շտամպը։
Համարել անվավեր։

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

հողամաս 200 քմ
երկու ավտոտնակով։

Հեռ. 525439

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական երկհարկանի տան առաջին հարկը, առանձին մուտքով. 3 սենյակ, կոմունալ հարմարություններ։ 100 քմ հողամաս։

Հեռ. 52-54-39

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան
(Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4)։
Զանգահարել 72-89-83

Robin Generators RGX3500

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ։ ☎ 529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 կՎտ	2.5 կՎտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 կՎտ	3.0 կՎտ	6.1 ժ	

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)։

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 734. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 25. 12. 1997. Գինը 100 դրամ